

ANVENDT MIKROØKONOMI	3
ANVENDT STATISTIKK	3
BEDRIFTSØKONOMI MED DRIFTSREGNSKAP	4
BESLUTNINGSTEORI	6
BUSINESS AND MANAGEMENT ENGLISH	7
BUSINESS RELATIONSHIPS	7
CORPORATE FINANCE	8
ENDRINGSLEDELSE	9
ETIKK	10
FINANSIELLE EMNER	12
FINANSREGNSKAP	13
FORBRUKERATFERD	14
FORETAKSFINANS	15
FORETAKSSTRATEGI	15
IDRETT OG ØKONOMI	16
INNFØRING I ØKONOMISTYRING	17
INNOVASJON OG TEKNOLOGILEDELSE	18
INTEGRERT BUDSJETTERING OG ØKONOMISK STYRING	19
INTERNATIONAL BUSINESS	20
INTRODUCTORY MANAGEMENT SCIENCE	21
LEADERSHIP, COMMUNICATION AND COOPERATION	22
LEDELSE OG ARBEIDSLIV	23
LOGISTIKK	24
MAKROØKONOMI	25
MARKEDSFØRING - GRUNNKURS	26
MARKEDSKOMMUNIKASJON	26
MATEMATIKK	28
MIKROØKONOMI	28
MODERNISERING AV OFFENTLIG SEKTOR	29
NEGOTIATIONS	30
ORGANISASJON OG LEDELSE I	31
ORGANISASJON OG LEDELSE II	32
PENGER, KREDITT OG VALUTA	33
PERSONALLEDELSE	34
PERSONLIG ØKONOMI	35
PRAKTISK ORGANISASJONSKUNNSKAP FOR STUDENTTILLITSVALGTE	36
PROSJEKSTYRING	37
REGNSKAP OG BUDSJETTERING I OFFENTLIG SEKTOR	37
REGNSKAPSORGANISASJON	38
RETTSLÆRE	39
RETTSLÆRE REVISJON	40
REVISJON	41
SAMFUNNSVITENSKAPELIG METODE	42
SAMFUNNSVITENSKAPELIG METODE FOR REVISORER	44
SKATTERETT	45
SKATTERETT REVISJON	46
SPORT BUSINESS AND ECONOMICS	47
STATISTIKK - GRUNNKURS	49
VIRKSOMHETSSTYRING (CORPORATE GOVERNANCE)	50
WELFARE ECONOMICS	52

ÅRSREGNSKAP I.....	52
ÅRSREGNSKAP II	53
ÅRSREGNSKAP - REVISJON.....	54

ANVENDT MIKROØKONOMI

Fagansvarlig:	Jan Tore Solstad
Foreleser:	Jan Tore Solstad
Studiepoeng:	7,5 - Obligatorisk SØK, valgfag 2. og 3. studieår
Semester:	Høst
Kurskode:	SMØ3020 A

Mål

Å gi studentene en innføring i hvordan mikroøkonomi kan anvendes på konkrete problemstillinger og hvordan markedet fungerer i tilfeller der frikonkurranse-forutsetningene ikke er oppfylt. Spesielt fokuseres det på hvordan et marked med få aktører virker. Dette innebærer utstrakt bruk av spillteoretisk analyse for å gi økt innsikt i konkurranseforholdene mellom strategisk tenkende aktører.

Undervisningsform

Forelesninger

Evalueringsform

Individuell skriftlig eksamen på 4 timer.

Hjelpemidler: Godkjent kalkulator

Emneoversikt

Spillteori

Priskonkurranse

Strategiske bindinger

Koordinert atferd

Usikkerhet og forventet nytte

Auksjonsteori

Informasjonsproblemer

Pensumlitteratur

Sørgard, Lars 2003. *Konkurransestrategi - eksempler på anvendt mikroøkonomi*. 2. utg. Bergen: Fagbokforlaget.

Artikkelsamling

ANVENDT STATISTIKK

Fagansvarlig:	Sjur Westgaard
Foreleser:	Sjur Westgaard og timeforeleser
Studiepoeng:	7,5 - Valgfag 2. og 3. studieår
Semester:	Høst
Kurskode:	MET2010 A

Mål

Kurset bygger på grunnkurset i statistikk. Et sentralt mål i dette kurset er å anvende grunnleggende statistiske metoder med bruk av statistisk programvare (Excel og SPSS). Det legges stor vekt på oppgaveløsning og fortolkning av modeller innen økonomisk / administrative problemstillinger. Dette gir studentene bred erfaring innen både statistisk/økonometrisk teori og anvendelser (bl.a. variansanalyse, ikke-parametrisk statistikk, simulering, regresjonsanalyse,

tidsrekkeanalyse/prognosemodellering, estimering av simultane ligninger, paneldata og diskret valg modeller).

Forkunnskaper: Kurset bygger på kursene MET1001 og MET1002 eller tilsvarende.

Undervisningsform

Forelesninger, gjennomgang av oppgaver og obligatoriske øvinger. Datalab med case fra mikro-/makroøkonomi, finans, markedsføring og ledelse.

Evalueringsform

Forutsetning for å gå opp til eksamen:

I løpet av semesteret gjennomføres det obligatorisk øvinger som må være bestått. Antall og tidspunkt for innlevering kunngjøres ved semesterstart. Innleveringene foretas individuelt eller maks 2 studenter sammen.

Avsluttende eksamen:

Individuell skriftlig eksamen på 4 timer.

Hjelpemidler: Godkjent kalkulator, for øvrig alle hjelpemidler.

Emneoversikt

Opplæring i bruk av programvare Excel og SPSS

Kort repetisjon av elementer i grunnkurs statistikk.

Sammenligning av grupper og variansanalyse

Ikke-parametrisk statistikk

Simulering

Mer om regresjonsanalyse (enkel og multippel, tester, prediksjon, residual analyse mm)

Ikke-lineær regresjon og dummyvariable

Multikollinearitet og autokorrelasjon

Estimering av simultane ligninger

Tidsrekkeanalyse

Paneldata

Diskret valg modeller

Hvordan skrive empiriske oppgaver (bachelor og master)

Pensumlitteratur

- Utdelte notater/kompendium (spesifiseres nærmere ved oppstart)

BEDRIFTSØKONOMI MED DRIFTSREGNSKAP

Fagansvarlig:	Morten Kringstad og Knut Eriksen
Foreleser:	Morten Helbæk og Knut Eriksen
Studiepoeng:	10 – obligatorisk 1. studieår
Semester:	Høst
Kurskode:	BØA1001 A

Bedriftsøkonomi med driftsregnskap består av en bedriftsøkonomidel og en driftsregnskapsdel.

Mål

Bedriftsøkonomidelen skal gi grunnleggende kunnskaper i bedriftsøkonomisk teori og metode, samt innsikt og trening i bruk av sentrale bedriftsøkonomiske modeller og analysemetoder.

Driftsregnskapsdelen tar sikte på å gi innsikt i og forståelse for ulike modeller for driftsregnskap, samt å gi forståelse for økonomistyring ved hjelp av driftsregnskap. Kurset skal også gi grunnlag for å kunne analysere hvilke data fra driftsregnskapet som er relevante og irrelevante i ulike beslutningssituasjoner.

Undervisningsform

Forelesninger, gruppeøvinger, gjennomgang av oppgaver.

Evalueringsform

Forutsetning for å gå opp til eksamen:

I løpet av semesteret gjennomføres det en individuell multiple choice prøve som må være bestått. Tidspunkt kunngjøres ved semesterstart.

Avsluttende eksamen:

Individuell skriftlig eksamen på 5 timer.

Hjelpemidler: Godkjent kalkulator.

Emneoversikt

Bedriftsøkonomidelen behandler følgende emner:

Det økonomiske modellbegrepet

Kostnads- og inntektsteori

Markedsformer og markedstilpasning

Kostnad, volum og resultatsammenhenger

Lønnsomhetsanalyse

Bedriftsøkonomiske beslutningsproblemer

Styring av kapitalbindingen av omløpsmidler

Introduksjon til investeringsanalyse

Driftsregnskapsdelen behandler følgende emner:

Produktkalkulasjon og kostnadsbasert prissetting

Normalkostregnskapet

Selvkost- og bidragsmetoden

Kostnadsstandarder

Standardkostregnskapet

Selvkost- og bidragsmetoden

Avviksanalyser

Aktivitetsbasert kalkulasjon

Pensumlitteratur

I *bedriftsøkonomi* er følgende pensum:

Boye, Knut. *Kostnads- og inntektsanalyse* / Knut Boye. - 8. utg. - [Oslo] :

Universitetsforlaget, 2004.

Boye, Knut: *Kostnads- og inntektsanalyse*. Oppgavesamling. Tano Aschehoug, siste utgave.

Boye, Knut: *Kostnads- og inntektsanalyse*. Løsningsforslag. Tano Aschehoug, siste utgave.

I *driftsregnskap* er følgende pensum:

Hoff, Kjell Gunnar. *Driftsregnskap og budsjettering* / Kjell Gunnar Hoff. - 4. utg. - [Oslo] : Universitetsforl., 2005.

Hoff, K. G: *Driftsregnskap og budsjettering*. Oppgaver og løsningsforslag. Universitetsforl., 2005.

Anbefalt støttelitteratur

Sending, Aage/Tangen, Tor. *Driftsregnskap og budsjettering* / Sending, Tangen - Bergen : Fagbokforl., 2007.

Hoff, Kjell Gunnar. *Grunnleggende bedriftsøkonomisk analyse* / Kjell Gunnar Hoff . - 5. utg. - [Oslo] : Universitetsforl., 2005.

BESLUTNINGSTEORI

Fagansvarlig:	Morten Helbæk
Foreleser:	Morten Helbæk
Studiepoeng:	7,5 – valgfag 2. og 3. studieår
Semester:	Vår
Kurskode:	BØA2020 A

Mål

Kursets mål er å skape grunnleggende forståelse for kvantitative bedriftsøkonomiske beslutningsproblemer. Det legges vekt på å videreføre kunnskapene fra statistikk og bedriftsøkonomiske fag fra tidligere semester for å kunne trekke korrekte beslutninger for ulike beslutningsproblemer. Studentene skal oppøves til en intuitiv forståelse av problemstillingene, slik at de lærer opp til å stille kritiske spørsmål fremfor å akseptere alle fremsatte teorier. Dataverktøy i form av Microsoft Excel vil bli benyttet aktivt i kurset.

Undervisningsform

Forelesninger.

Evalueringsform

Forutsetning for å gå opp til eksamen:

To individuelle semesteroppgaver, som leveres via It's Learning, utgjør til sammen 40 % av sluttarakteren. Semesteroppgavene må være bestått for å få gå opp til eksamen.

Avsluttende eksamen:

Individuell skriftlig eksamen på 4 timer (teller 60 %).

Hjelpemidler: Godkjent kalkulator.

Emneoversikt

Regnearkmodeller

Lineær programmering med sensitivitetsanalyse

Heltalls- og målprogrammering

Ikke-lineær programmering

Transport- og tilordningsproblem

Nettverksmodeller

Prosjektstyring

Beslutningsanalyse

Simulering

Prediksjon

Lagerstyring

Modellverktøy
Microsoft Excel

Pensumlitteratur

Taylor, Bernard W.: *Introduction to management science*, 9th ed., Prentice Hall, 2004.

BUSINESS AND MANAGEMENT ENGLISH

Course coordinator:	Nancy Bazilchuk
Lecturers:	Nancy Bazilchuk
Credits:	7,5 – elective 2. and 3. year students
Semester:	Autumn
Code:	SPR2010 A

The course is taught entirely in English. The course is open for Norwegian students and exchange students.

Objectives

This course will help you improve your oral and written English for use in business and management situations, whether you need to write e-mail, letters or reports, or make a PowerPoint presentation to an international audience where English is the common language.

Course information

The course assumes students have a working knowledge of English, and will focus on improving written and oral skills by examining common problem areas for non-native speakers of English, including sentence structure, paragraph construction, prepositions, punctuation and pronoun use. Students will also build their business and management vocabulary through assigned readings and mandatory oral presentations. There will be frequent take-home assignments to help students sharpen their written and oral skills. All students must complete all assignments in order to take the examination.

Assessment

The evaluation will consist of two parts: An individual written exam 4 hrs (75%) and an oral exam (25%).

Contents

Writing and grammar: Sentence structure, paragraph construction, prepositions, punctuation and pronoun use
Expanding business and management vocabulary
Presenting material orally in English
Contemporary business communication

Syllabus literature

English For Business Studies, by Ian MacKenzie,
Cambridge University Press.

BUSINESS RELATIONSHIPS

Course coordinator:	Espen Gressetvold
---------------------	-------------------

Lecturer:	Espen Gressetvold
Credits:	7,5 ECTS – elective 2. and 3. year students
Semester:	Autumn
Code:	MRK2015 B

The course is taught entirely in English. The course is open for Norwegian students and exchange students.

Objective

The objective of the course is to create insight into business relationships as a phenomenon in business markets. Such business relationships are important for companies when dealing with customers and suppliers.

Tuition

Lectures, student presentations.

Assessment

Compulsory term paper, conducted in groups.

Individual, written examination, 4 hours. Examination support : Dictionary

Contents

Understanding business markets.

Relationships and suppliers.

Relationships and customers.

Development of relationships.

Strategy in business markets.

Business networks.

Syllabus literature

Ford, D., L.-E. Gadde, H. Håkansson and I. Snehota (2003): *Managing Business Relationships*, Second Edition, Chichester: John Wiley & Sons.

Articles.

CORPORATE FINANCE

Course coordinator:	Stein Frydenberg
Lecturer:	Stein Frydenberg
Credits:	7,5 – elective for 2. and 3. year students
Semester:	Spring
Course code:	BØA2040 A

The course is taught entirely in English. The course is open for Norwegian students and exchange students.

Note that there are restrictions for students specializing in Finance.

Objective

To give the students an understanding of the theory of financial decision making and the behaviour of the capital markets in which these decisions are taken.

Prerequisites

Elementary economics and quantitative methods.

Restrictions

This course must not be chosen by students on the third year specialization in Financial Management, due to overlapping contents with BØA3010.

Tuition

Lectures, exercises and examination of exercises.

Assessment

The two mandatory written assignments during the semester need to be passed in order to qualify for the final exam. Individual written examination (4h).

Aid: Approved calculator

Contents

Valuation

Risk

Practical Problems in Capital Budgeting

Financing Decisions and Market Efficiency

Payout Policy and Capital Structure

Options

Debt Financing

Risk Management

Financial Planning and the Management of Working Capital

Mergers, Corporate Control, and Governance

Syllabus literature

R. Brealey, S. Myers, F. Allen: *Principles of Corporate Finance* McGraw-Hill international 8th edition (2006.)

Selected articles and chapters from other books.

ENDRINGSLEDELSE

Fagansvarlig:	Kjell Banken
Foreleser:	Kjell Banken
Studiepoeng:	7,5 – Obligatorisk ORG
Semester:	Vår
Kurskode:	ORG3025 A

Mål

Å gi studentene forståelse for hvordan endringsarbeid og endringsprosesser er store utfordringer for ledelsen av bedriften. En viktig del av kurset er å se på hvordan de strategiske spørsmålene skal håndteres og hvordan planleggingen og gjennomføringen av selve endringsarbeidet skal gjøres. Kurset tar opp dilemmaer som kan oppstå, både av praktisk og etisk art, når vi skal ta hensyn til bedriftens overlevelse og den enkelte ansattes arbeidsplass og trygghet.

Undervisningsform

Forelesninger, gruppeøvinger, studentpresentasjoner og plenumsdiskusjoner.

Evalueringsform

Individuell skriftlig eksamen på 4 timer.

Hjelpemidler: Ingen.

Emneoversikt

Omstillingsbehov – utfordringer ved endringer i rammebetingelser

Strategier for endringsledelse – metoder og modeller

Ledelse av endringer - bedriftens målbilde ved endringer

Endring i bedriftskultur, bedriftsprofil og verdiskapningens betydning

Innovasjonsledelse

Verdibasert ledelse

Spilleregler i endringsprosesser - konflikt og maktkamp

Styrets arbeid i omstillingsprosesser

Suksessfaktorer for endringsledelse

Ledelse i helhetlig perspektiv

Pensumlitteratur

Kotter, John P. *Leading change*. - Boston, Mass.: Harvard Business School Press, c1996.

Banken, K. og Solberg, S.L. *Markedsplanlegging – fra visjon til kundetilfredshet* Tapir akademiske forlag 2002

Banken: Artikkelsamling i Endringsledelse 2006

Anbefalt støttelitteratur

Amundsen, Jan Sverre. *Verdiskapende endring – veien mot beste praksis*. Gyldendal Akademisk., 2005

Cummings, Thomas G. *Organization development and change* / Thomas G. Cummings, Christopher G. Worley. - 7th ed. - Cincinnati, Ohio : South-Western College Publ., c2001.

ETIKK

Fagansvarlig:	Frode Nyeng
Foreleser:	Frode Nyeng
Studiepoeng:	7,5 - Obligatorisk 3. studieår
Semester:	Vår
Kurskode:	INT3001 A

Mål

Avklare hva som kjennetegner moralske problemer, og derigjennom skape forståelse for hvordan økonomien og det økonomiske fagområdet har en moralsk berettigelse og kan være gjenstand for moralske vurderinger. Studentene skal, ved å lære seg de mest sentrale etiske begreper og metoder/teorier, kunne foreta etikkfaglige vurderinger som skaper økt forståelse for fordeler og ulemper ved bruken av økonomiske modeller – og gi et grunnlag for å identifisere og diskutere etiske problemer i nærings- og samfunnsliv.

Undervisningsform

Forelesninger, gruppearbeid og diskusjon. Godt utbytte av faget forutsetter gode forberedelser til forelesningene og aktiv deltagelse i diskusjonene.

Evalueringsform

Individuell skriftlig eksamen på 5 timer.
Hjelpemidler: Ingen.

Emneoversikt

Faget har to tematiske hoveddeler:

Del 1: Generell moralfilosofi/etikklære. Omfatter en tematisk innføring i de ulike etiske teorier, metoder og begreper (med fokus på nytteetikk, pliktetikk, dydsetikk, diskursetikk, kontraktsetikk og nærhetsetikk).

Del 2: Markedsideologi, næringsliv og økonomisk teori i lys av de moralfilosofiske teoriene og betraktningsmåtene skissert i 1). Omfatter emner som:

- Drøfting av menneskets rasjonalitet og fornuftige valg
- Økonomisk makt og maktkritikk
- Innføring i begrepet næringslivsetikk
- Bedrifters samfunnsansvar – hva og hvordan?
- Miljøproblemer, bedriftsøkonomiske kalkyler og moralske valg
- Markedet som moralsk problem
- Negativ og positiv frihet – liberalisme og fellesskapsetikk
- Forbrukersamfunnet som moralsk og politisk utfordring
- Økonomisk vekst og livskvalitet

Pensumlitteratur

Nyeng, Frode. *Etikk og økonomi : en innføring* / Frode Nyeng. - Oslo : Abstrakt forl., c2002.

Nyeng, Frode. *Etiske teorier : en systematisk fremstilling av syv etiske teoriretninger* / Frode Nyeng. - Bergen-Sandviken : Fagbokforl., c1999.

Kompendium/Artikkelsamling (ca. 150-200 s.)

Anbefalt støttelitteratur

Wyller, Truls. *Etikkens historie : en systematisk framstilling* / Truls Wyller. - [Oslo] : Cappelen akademisk forl., c1996.

Kritik af den økonomiske fornuft : en antologi / redigeret af Carsten

Fenger-Grøn og Jens Erik Kristensen. - København : Hans Reitzel, 2001.

Jakobsen, Ove. *Miljø, myter og markedsføring* / Ove Jakobsen og Jan Mehlum. - Oslo : Ad Notam Gyldendal, 1992.

Ariansen, Per. *Miljøfilosofi : en innføring* / Per Ariansen. - Oslo : Universitetsforl., c1992.

Etzioni, Amitai. *The moral dimension : toward a new economics* / Amitai Etzioni. - New York : Free Press, c1988.

Daly, Herman E. *Det fælles bedste : en økologisk økonomi for fællesskab og fremtid* / Herman E. Daly & John B. Cobb, Jr. ; oversat af Ole Lindegård Henriksen. - [Høbjerg] : Hovedland, 1991.

Kant, I.: Grunnlegging av moralens metafysikk. I: *Moral, politikk og historie – et utvalg av Kants praktiske filosofi*. Universitetsforl., 1983.

Aristoteles. [Ethica Nicomachea. Norsk] *Etikk : et hovedverk i Aristoteles' filosofi*, også kalt "Den nikomakiske etikk" / Aristoteles ; oversatt og med innledning av Anfinn Stigen. - 3. utg. - [Oslo] : Gyldendal, 1999.

Anderson, Elizabeth. *Value in ethics and economics* / Elizabeth Anderson. - Cambridge, Mass. : Harvard University Press, 1993.

Blindheim, Trond. *Forbrukeren : helt, skurk eller offer?* / Trond Blindheim, Thor Øyvind

Jensen og Frode Nyeng. - 2. utg. - Oslo : Cappelen akademisk forl., 2000.

Marnburg, Einar. *Etikk i næringslivet : en teoretisk og empirisk studie av individets, organisasjonens og utdanningens betydning for atferd i etiske konfliktsituasjoner* / Einar Marnburg. - [Oslo] : Tano Aschehoug, c1998.

FINANSIELLE EMNER

Fagansvarlig:	Snorre Lindset
Foreleser:	Knut Eriksen / Snorre Lindset
Studiepoeng:	10 – obligatorisk 2. studieår
Semester:	Høst
Kurskode:	BØA2001 A

Mål

Kurset skal gi innsikt i prinsipielle problemer i tilknytning til anskaffelse og anvendelse av kapital, samt forholdet mellom de enkelte kapitalanvendelser og former.

Forkunnskaper

Kurset bygger på grunnkursene i bedriftsøkonomi 1. og 2. semester, samt grunnkursene i matematikk, statistikk og mikroøkonomi

Undervisningsform

Forelesninger, gruppearbeid og gjennomgang av oppgaver

Evalueringsform

Forutsetning for å gå opp til eksamen:

I løpet av semesteret gjennomføres det en prøve som må bestås for å få gå opp til avsluttende eksamen. Prøven vil bli avholdt i siste halvdel av september. Tidspunkt kunngjøres ved studiestart.

Avsluttende eksamen:

Individuell skriftlig eksamen på 5 timer.

Hjelpemidler: Kalkulator og rentetabeller.

Emneoversikt

Budsjettering av kontantstrømmen for investeringer

Beregning av sluttverdi, nåverdi, annuitet og effektiv rente

Investeringskalkyler

Beregning av lånekostnad

Kalkyler med skatt

Kalkyler med prisstigning

Beregning av avkastningskrav for investeringer

Styring av kapitalbindingen i omløpsmidler

Budsjettering

Pensumlitteratur

Boye, Knut. *Finansielle emner* / Knut Boye. - siste utg. - Oslo : Cappelen akademisk forl.,

Hoff, Kjell Gunnar, *Driftsregnskap og budsjettering med oppgavesamling*, siste utgave

Utdelte notater og oppgaver

Anbefalt støttelitteratur

Brealey/ Myers / Marcus: *Fundamentals of corporate finance*
4th ed. - Boston, Mass: McGraw-Hill/Irwin, c2004.

Hellbæk/Lindset: *Finansiering og investering. Kort og godt*. Universitetsforlaget.

FINANSREGNSKAP

Fagansvarlig:	Trond Kristoffersen
Foreleser:	Trond Kristoffersen
Studiepoeng:	10 - Obligatorisk 1. studieår
Semester:	Vår
Kurskode:	BØA1002 A

Mål

Formålet med kurset er å gi studenten en grunnleggende innsikt i finansregnskapets oppbygging og rammebetingelser, herunder grunnleggende bokføringsprinsipper og vurdering, rapportering og analyse av økonomisk informasjon.

Undervisningsform

Forelesninger, gruppeøvinger, gjennomgang av oppgaver.

Evalueringsform

Forutsetning for å gå opp til eksamen:

I løpet av semesteret gjennomføres det en individuell multiple choice prøve som må bestås for å få gå opp til avsluttende eksamen. Tidspunkt kunngjøres ved semesterstart.

Avsluttende eksamen:

Individuell skriftlig eksamen på 5 timer.

Hjelpemidler: Godkjent kalkulator

Emneoversikt

Formål og brukere av regnskap
Dobbelte bokholderis prinsipp
Periodisering av inntekter og kostnader
Avslutning av regnskapet
Regnskapsføring av lønn, skattetrekk og merverdiavgift
Presentasjon av resultatregnskap og balanse
Vurdering av sentrale regnskapsposter
Resultatdisponering i aksjeselskap
Regnskapsføring av skatt
Kontantstrømoppstilling
Regnskapsanalyse

Pensumlitteratur

Kristoffersen, Trond: *Årsregnskapet - en grunnleggende innføring*. – 2. utgave 2005.
Fagbokforlaget.

Kristoffersen, Trond: *Årsregnskapet - en grunnleggende innføring. Oppgavesamling med løsninger*. – 2. utgave 2005. Fagbokforlaget.

Anbefalt støttelitteratur

Eklund, Trond/Knutsen, Knut. *Regnskapsanalyse med årsoppgjør: aktiv bruk av regnskapet* - 7. utgave 2003: Gyldendal akademisk.

Ottesen, Lars/ Alt H. Øyen: *Grunnleggende regnskap* - 2. utgave 2005: Gyldendal akademisk. (boka dekker kun grunnleggende regnskapsføring)

FORBRUKERATFERD

Fagansvarlige	Arve Pettersen
Forelesere:	Morten William Knudsen
Studiepoeng:	7,5 – obligatorisk MF
Semester:	Høst
Kurskode:	MRK3015 A

Mål

Gi en oversikt over sentrale teorier innenfor forbrukeratferd. Kurset vil først gi en gjennomgang av forbrukeratferd som etablert fagområde. Deretter vil det ta for seg ulike perspektiver som dels utdyper og dels er kritisk til fagområdet. Et viktig mål er at studentene skal tilegne seg kunnskap om forbrukeren for å kunne delta i debatten som pågår om forbruk og kunne ta markedsføringsbeslutninger basert på innsikt om forbrukeren. Faget har et bredt tverrfaglig perspektiv basert på disipliner som kognitiv psykologi, sosialpsykologi, sosialantropologi, sosiologi, økonomi og filosofi. Faget vil således fremstå som både et kunnskaps- og refleksjonsfag.

Undervisningsform

Forelesninger og plenumsdiskusjoner.

Evalueringsform

Forutsetning for å gå opp til eksamen:

I løpet av semesteret gjennomføres det en obligatorisk øving som må være bestått. Besvarelsene leveres gruppevis. Gruppene kan bestå av inntil 3 studenter.

Tidspunkt for innlevering kunngjøres ved studiestart.

Avsluttende eksamen:

Individuell skriftlig eksamen på 4 timer.

Hjelpemidler: Ingen

Emneoversikt

Introduksjon

Konsumenten som individ

Konsumenten som sosialt vesen

Konsumentens beslutningsatferd

Ulike perspektiver på forbrukeren

Pensumlitteratur

Schiffman & Kanuk: *Consumer behaviour*. 9.utg. Prentice Hall 2007

Alt stoff behandlet i forelesningstimene.

Det tas forbehold om endringer.

FORETAKSFINANS

Fagansvarlig:	Hans Marius Eikseth
Foreleser:	Hans Marius Eikseth og Jan Warø
Studiepoeng:	7,5 - Obligatorisk FIN
Semester:	Høst
Kurskode:	BØA3010 A

Mål

Gi økt forståelse for og innsikt i sentrale problemstillinger innen finansierings- og investeringsteori

Forkunnskaper

Kurset bygger på første og andre års obligatoriske fag i bedriftsøkonomi, samfunnsøkonomi, matematikk og statistikk.

Undervisningsform

Forelesninger, gruppearbeid og gjennomgang av oppgaver.

Evalueringsform

Forutsetning for å gå opp til eksamen:

Det vil i løpet av semesteret bli avholdt en obligatorisk prøve som må bestås for å få gå opp til avsluttende eksamen. Denne planlegges avholdt fredag 28. september.

Avsluttende eksamen:

Individuell skriftlig eksamen på 4 timer.

Hjelpemidler: Godkjent kalkulator, rentetabeller og læreboka "Corporate finance".

Emneoversikt

Verdifastsettelse

Risiko og avkastning

Markedseffisiens

Dividendepolitikk og kapitalstruktur

Opsjoner

Gjeldsfinansiering

Risikostyring

Pensumlitteratur

Brealey, Richard A *et.al*: *Corporate finance* 8th ed. - Boston, Mass. : McGraw-Hill/Irwin, c2006.

Boye, Knut. *Finansielle emner* / Knut Boye. - 14. utg. - Oslo : Cappelen akademisk forl., c2006.

Utdelte notater, artikler og oppgaver

Anbefalt støttelitteratur

Berk and DeMarzo: *Corporate finance*, Pearson International Edition 2007

FORETAKSSTRATEGI

Fagansvarlige	Arve Pettersen
Forelesere:	Christian Kjølaas
Studiepoeng:	7,5 - Obligatorisk 2. studieår
Semester:	Vår
Kurskode:	ORG2002 A

Mål

Gi oversikt over forskjellige tradisjoner innenfor faget strategisk ledelse. Gi grunnlag for støtte til systematisk analyse og vurdering av strategiske handlingsmuligheter for bedrifter. Mer spesielt gi kunnskap for å kunne gjennomføre en "rasjonell" strategisk bedriftsanalyse i praksis.

Undervisningsform

Forelesninger og plenumsdiskusjoner.

Evalueringsform

Individuell skriftlig eksamen på 4 timer.

Hjelpemidler: Ingen

Emneoversikt

Strategisk analyse

Alternative strategisyn

Strategimodeller

Strategiformulering

Iverksettelse av strategi

Pensumlitteratur

Johnson & Scholes: *Exploring Corporate strategy*, Prentice Hall, 2005

Alt stoff behandlet i forelesningstimene.

Anbefalt støttelitteratur

Strategi som konkurransefortrinn / Göran Roos, Georg von Krogh og Johan Roos (red.) - Bergen-Sandviken : Fagbokforl., 2004

IDRETT OG ØKONOMI

Fagansvarlig:	Harry Arne Solberg
Forelesere:	Harry Arne Solberg, Trond Stiklestad, Morten Kringstad
Studiepoeng:	7,5 - valgfag 2. og 3. studieår
Semester:	Vår
Kurskode:	SMØ2025

Mål

Å gi studentene en innføring i økonomiske problemstillinger relatert til idrett og idrettslige aktiviteter. Det legges særlig vekt på analyser av de faktorer som påvirker inntektene og kostnadene som disse aktivitetene genererer. Dette gjelder både størrelsen av inntektene og kostnadene, så vel som fordelingen av dem. I tillegg drøftes også metoder for verdsettingen av ikke monetære virkninger.

Forkunnskaper

Ingen forkunnskaper

Undervisningsform

Forelesninger

Evalueringsform

Individuell skriftlig eksamen 4 timer.

Emneoversikt

Idrettskonkurranser som handelsvare

Etterspørselen etter idrett

Tilbudet av idrett – fordelingen mellom privat-, offentlig, og frivillig sektor.

Idrett og media – et økonomisk perspektiv

Pensumlitteratur

Cook, A. (1994). *The economics of leisure and sport*. London: Routledge.

Gratton, C. & Taylor, P. (2000). *Economics of Sport and Recreation*. London: Routledge.

Diverse artikler

INNØRING I ØKONOMISTYRING

Fagansvarlig:	Kari Nyland
Foreleser:	Kari Nyland
Oppgavegjennomgang:	Tor-Eirik Olsen, Marit Pedersen
Studiepoeng:	7,5 – Obligatorisk ØS
Semester:	Høst
Kurskode:	BØA3050

Mål:

Formålet med kurset er å gi studentene innsikt i moderne verktøy som benyttes innenfor økonomistyring i offentlige og private foretak. Det vektlegges spesielt å utvikle forståelse for anvendelsen av slike verktøy for å øke foretakenes verdiskaping.

Det forutsettes at studentene har grunnleggende kunnskap om metoder og teknikker for fremskaffing av interne styringsdata samt anvendelse av disse til beslutnings- og kontrollformål.

Undervisningsform:

Forelesninger, gruppearbeid og gjennomgang av oppgaver.

Evalueringsform:

Forutsetning for å gå opp til eksamen:

To obligatoriske innleveringer (bestått/ikke bestått)

Avsluttende eksamen:

Individuell skriftlig eksamen på 4 timer.

Hjelpemidler: godkjent kalkulator

Emneoversikt:

- Repetisjon av grunnleggende begreper/teknikker i økonomistyringen
- Kostnadsfunksjoner
- Kalkyler med hovedvekt på ABC

- o Kostnadstruktur og flerfaktorvariabilitet
- o Beslutningsrelevante kostnader
- o Prising
- Kundelønnsomhet
- Avviksanalyser
- Resultatmåling/prestasjonsmåling

Pensum:

Horngren, Datar og Foster (2006). Cost Accounting. A Managerial Emphasis. 12. utgave. Prentice Hall.
Forelesningsnotater

INNOVASJON OG TEKNOLOGILEDELSE

Fagansvarlig:	Espen Gressetvold
Foreleser:	Roger Sørheim, Tina Bjørnevik Aune
Studiepoeng:	7,5 – Valgfag 2. og 3. studieår
Semester:	Vår
Kurskode:	INT3010 A

Mål

Kurset skal gi innsikt i innovasjonsprosesser, med vekt på både teoretisk og praktisk forståelse av utvikling av produkter – samt forståelse av markedets betydning i den sammenheng. For å forstå innovasjonsprosesser i bedrifter er det nødvendig med både innsikt i intra- og interorganisatoriske forhold.

Det vil bli fokusert på innovasjonsprosessen slik den foregår internt i en bedrift, samt hvordan bedriftssamarbeid med både kunder og leverandører kan stå sentralt.

Undervisningsform

Forelesninger, studentpresentasjoner.
Obligatorisk semesteroppgave, gruppevis gjennomføring.

Evalueringsform

Mappeevaluering:

Underveisvurdering
Obligatorisk innlevering av semesteroppgave som teller 25% av total karakteren.

Avsluttende eksamen
Individuell skriftlig eksamen, 4 timer, teller 75% av total karakteren.
Hjelpemidler på eksamen: Ingen

Delene vurderes samlet.

Emneoversikt

Innføring i innovasjon
Perspektiver på innovasjon
Innovasjonsprosessen
Innovasjon og nettverk
Samarbeid ved utvikling og kommersialisering av ny teknologi

Teknologibedrifter – utfordringer
Utvikling av forretningsplan for et nytt produkt
Evaluerer av innovasjonsprosesser, suksessfaktorer

Pensumlitteratur

Cooper, R. G. (2005): *Product Leadership: Pathways to Profitable Innovation, Second Edition*, Basic Books, New York.

Aune, T.B. og Sørheim, R. (2008): *Artikkelsamling i Innovasjon og teknologiledelse, TØH – Trondheim økonomiske høyskole, HiST.*

INTEGRERT BUDSJETTERING OG ØKONOMISK STYRING

Fagansvarlig:	Torbjørn Trælne
Foreleser:	Torbjørn Trælne
Studiepoeng:	7,5 - Obligatorisk ØS, valgfag 3. studieår
Semester:	Vår
Kurskode:	BØA3020 A

Mål

Gi innsikt og kunnskaper i budsjetteringsteori og ferdighetstrening i modellutvikling med Excel regneark. Budsjetteringsteorien fokuserer på hvilke muligheter ledelsen har for å måle og påvirke de økonomiske resultatene i en bedrift ved hjelp av budsjettmål, prestasjonsmåling og belønningssystemer.

Forkunnskaper

Kurset forutsetter grunnleggende kunnskaper i Excel, regnskapsforståelse og budsjettering og fører studentene videre gjennom et prosjektarbeid og videregående teori innenfor økonomisk styring og budsjettering.

Undervisningsform

Forelesninger, prosjektarbeid (grupper) og veiledning under arbeid ved PC.

Evalueringsform

Forutsetning for å gå opp til eksamen:

I løpet av semesteret gjennomføres det obligatorisk gruppebasert prosjektarbeid og obligatoriske øvinger som må være bestått. Prosjektarbeidet består av at studentene skal utvikle en integrert budsjettmodell i Excel.

Antall av og tidspunkt for innlevering av obligatoriske øvinger vil bli opplyst ved semesterstart. Gruppene skal bestå av maks. 2 studenter.

Avsluttende eksamen:

Individuell skriftlig eksamen på 4 timer.

Hjelpemidler: Godkjent kalkulator.

Emneoversikt

Praktisk budsjettarbeid:

- Integrert budsjettering
- Modellutvikling i Excel
- Delbudsjetter

Resultat-, likviditets- og balansebudsjetter
Langsiktige budsjettmodeller og verdsettelse
Budsjettanalyse

Teori innenfor økonomisk styring og budsjettering:

Inntekts-, utgifts- og profitt sentra
Kortsiktig budsjettering og ressursallokering
Kostnadsfordelinger og kalkyler
Kostnadsbaserte beslutninger
Prestasjonsmåling og internprising
Balansert målstyring
Agentmodellen og belønningssystemer
Strategisk økonomistyring

Pensumlitteratur

Kaplan, R. S. og Atkinson, A. A.: *Advanced Management Accounting*, Prentice Hall 1998.

Hoff, K. G.: *Driftsregnskap og budsjettering*.- 4. utg .,Universitetsforlaget 2005.

Kapitler om økonomistyring og budsjett.

Utdelte artikler og forelesingsnotater.

Anbefalt litteratur

Hoff, K. G. og Holving, P. A.: *Balansert målstyring*. Universitetsforlaget 2002.

Benninga, S. Z. and Sarig, O. H.: *Corporate Finance – A Valuation Approach*. McGraw Hill 1997.

INTERNATIONAL BUSINESS

Course coordinator	Roar Kvam
Lecturer:	Roar Kvam
Credits:	7,5 ECTS credits – elective 2. and 3. year students
Semester:	Autumn / Spring
Code	MRK2020 A

The course is taught entirely in English. The course is open for Norwegian students and exchange students.

Objective

The aim of the course is to introduce the students to the concept of international business, how it works and the theories of international business. To give the students an understanding of the critical elements involved in doing business with foreign countries.

Prerequisite

Good command of English language, basic course in Marketing.

Tuition

Lectures, group work, student case and article presentations, classroom discussions and company visits.

Assessment

Individual, written examination, lasting for 4 hours, at the end of the semester counts for 75%, The examination is based on the textbook syllabus and additional material referred to. A term

paper on a group basis to be handed in at the middle of the semester counts for 25% of the final grade.

Assisting material: Dictionary

Contents

The basis for International Business

Process of internationalisation

Entry strategies

The European market

Collecting information

Financing and currency

The risks

Culture

International marketing

Investment strategy

Control strategy

Syllabus literature

Ball, Donald A. *International business : the challenge of global competition* / Ball, McCulloch. – 10th or 11th ed. - Boston : Irwin/McGraw-Hill, c2005/7.

Recommended literature

Collection of articles on International business

INTRODUCTORY MANAGEMENT SCIENCE

Course coordinator	Morten Helbæk
Lecturer:	Morten Helbæk
Credits:	7,5 ECTS credits – elective 2. and 3. year students
Semester:	Spring
Code	BØA2021 A

The course is taught entirely in English. The course is open for Norwegian students and exchange students.

Objective

The students increased understanding of quantitative managerial science problems will be based on knowledge from courses within statistic and business from earlier stages of the study. The students' skills in interpreting spreadsheet solutions will be increased by using Microsoft Excel.

Tuition

Lectures, exercises

Evaluation

Compulsory papers (40 %) and individual written examination 4 hrs (60%).

Contents

Spreadsheet models

Linear programming and sensitivity analysis

Integer programming and goal programming

Nonlinear programming

Transportation and assignment problems
Network flow models
Project management
Decision analysis
Simulation
Forecasting
Inventory Control
Interpretations of computer solutions using Microsoft Excel

Syllabus literature

Taylor, Bernhard W.: *Introduction to Management Science*. Latest edition, Prentice Hall.

LEADERSHIP, COMMUNICATION AND COOPERATION

Course coordinator:	Hilde Fjellvær
Lecturer	Hilde Fjellvær
ECTS credits:	7,5 – elective 2. and 3. years students
Semester:	Autumn
Course code:	ORG2010

The course is taught entirely in English. The course is open for Norwegian students and exchange students.

Objectives

The purpose of this course is to broaden students' understanding of processes related to leadership, communication and cooperation in organizations. Based on selected readings and lectures as a background for case discussions, role-play and exercises the course builds on active student participation and experience in a group development process. Thereby aiming to develop their understanding of the complicated processes groups experience.

Required background

Students are expected to have as a minimum an introductory organization course as background. Norwegian students specializing in organization will have priority subject to previous grades.

There will be a limit of 25 students admitted to the course. Admittance according to an optimal mix of students. Third year students will have priority over second year students.

Course description

The course will consist of a combination of lectures, case discussions, group assignments, role-play/exercises and student presentations of course material. All classroom activities will be in English. Students must be able to express themselves in English both orally and in writing.

Active student participation in exercises and through discussions and presentation of literature is expected and make up part of the course grade.

Evaluation form

Class participation, presentations, and group assignments will make up approximately 40% of the final grade.

A three hour individual written exam will count for approximately 60% of the final grade.

Themes covered

- Leadership
- The individual
- Group processes:
- Culture
- Communication
- Co-operation
- Conflict

Literature

Compendium consisting of selected readings.

Vecchio, Robert P.: Organizational Behavior. Core Concepts. Thompson (2005)

LEDELSE OG ARBEIDSLIV

Fagansvarlig:	Synnøve Hitland
Foreleser:	Synnøve Hitland .
Studiepoeng:	7,5 – Obligatorisk ORG
Semester:	Vår
Kurskode:	ORG3016 A

Mål

Formålet med kurset er å gi studentene innsikt i aktuelle problemstillinger i arbeidslivet. Kurset vektlegger endringer i arbeidslivet og hvilke konsekvenser dette har for enkelt individ og organisasjon. Kurset har også som formål å øke kunnskapen om styrets rolle og styrearbeid.

Undervisningsform

Forelesninger og studentpresentasjoner.

Evalueringsform

Individuell skriftlig eksamen på 4 timer.

Hjelpemidler: Ingen

Emneoversikt

Utviklingstrekk og endringer i arbeidslivet

Det nye arbeidslivet

Inkludering av innvandrere

Sykefravær

Lønnsforskjeller

Deltidsarbeid

Grenseløse jobber og familieliv

Styrets ansvar og rolle

Organisering av styrearbeid

Hvordan få innflytelse i styrearbeid?

Kvinner og menn i styrearbeid

Pensumlitteratur

Moten Huse: Styret: *Tante, barbar eller klan?* Fagbokforlaget.2003, 2.utgave
Synnøve Hitland: *Artikkelsamling i faget Ledelse og arbeidsliv.* TØH, 2007.
Pensum vil bli oppgitt ved studiestart.

Anbefalt støttelitteratur

Inger Lise Blakstad: *Lønnsomt mangfold i ledelse og styre: kvinner, jyplinger, oldinger?* 2005
Stein O. Levorsen: *Styrearbeid i praksis. Innføring i styrets hovedoppgaver og arbeidsform med eksempler og bedriftshistorier.* Universitetsforlaget. Oslo 2003.

LOGISTIKK

Fagansvarlig:	Kjell Banken
Forelesere:	Rolf Aarland og Kjell Banken
Studiepoeng:	7,5 – Valgfag 2. og 3. studieår
Semester:	Vår
Kurskode:	INT2010 A

Mål

Logistikkfaget har endret karakter og er i dag en sentral del av virksomheters strategi. Årsaken til det er at logistikk er med på å gi bedriften økt lønnsomhet og bedret konkurransekraft gjennom kundelogistikk. Kurset har som mål å få fram hvordan bedriften bør gå fram for å få logistikken inn som en naturlig del av organisasjonen, sammen med tradisjonelle funksjoner som strategi og ledelse, motivasjon, kundeorientering, bedriftskultur, kvalitetsstyring, kompetanse og opplæring. Modeller for hvordan verdikjeder kan effektiviseres gjennom prosessarbeid samtidig med at det er fokus på leveringsservice overfor kundene behandles. Det er hovedvekt på hvordan logistikk og verdikjedeeffektivitet kan bedre bedriftens økonomiske resultater og konkurranseevne.

Undervisningsform

Forelesninger, gruppeøvinger.

Evalueringsform

Individuell skriftlig eksamen på 4 timer.
Hjelpemidler: Godkjent kalkulator

Emneoversikt

Verdikjeder og konkurransekrefter
Kunde – og markedsorientert logistikk
Logistikkstyring i verdikjeden
Økonomisk tilnærming mot logistikk
Økonomiske verktøy og metoder
Suksessfaktorer for logistikkprosjekter
Fallgruver ved logistikkprosesser
Logistikkregnskap og andre logistiske måltall
Logistikkforbedring gjennom prosesseffektivisering
Logistikkens strategiske betydning
IT – E- business og logistikk
Infrastruktur og samferdsel – rammebetingelser for logistikk
Trender, nasjonalt og internasjonalt innen logistikk

Pensumlitteratur

Banken, Kjell. Logistikk, ledelse og marked / Kjell Banken og Rolf Aarland. - 2. utg. - Bergen : Fagbokforlaget, 2003.

Banken, K. og Aarland, R.: *Artikkelsamling 2006*.

Utdelt materiale.

MAKROØKONOMI

Fagansvarlig:	Leiv Opstad
Foreleser:	Leiv Opstad
Studiepoeng:	7,5 - Obligatorisk 2. studieår.
Semester:	Høst
Kurskode:	SMØ2001 A

Mål

Gi studentene innsikt i hvordan den økonomiske politikken kan utformes med sikte på å nå bestemte økonomisk/politiske mål.

Undervisningsform

Forelesninger og gruppearbeid.

Evalueringsform

Forutsetning for å gå opp til eksamen:

I løpet av semesteret gjennomføres det en obligatorisk innlevering som må være bestått.

Besvarelsene leveres gruppevis på maks 5 studenter. I tillegg er det en obligatorisk individuell flervalgsoppgave som må bestås for å kunne ta avsluttende eksamen.

Tidspunkt for innlevering kunngjøres ved studiestart.

Avsluttende eksamen:

Individuell skriftlig eksamen på 4 timer.

Hjelpemidler: Godkjent kalkulator

Emneoversikt

Innføring i begrepene i nasjonalregnskapet

Inntektsteori

Makroøkonomiske modeller

Økonomisk politikk

Koplingen mellom penge-, finans- og valutapolitikk

Inflasjonsmål

Anvendelse av den økonomiske teorien på norske forhold

Pensumlitteratur

Dedekam, Anders, jr. Makroøkonomi : Fagbokforlaget (siste utgave)

Det vises for øvrig til forelesningsplanen.

Anbefalt litteratur:

Bredesen, Ivar. Hjelper til Makroøkonomi / Ivar Bredesen, Anders Dedekam jr. - siste. utg. - Bergen : Fagbokforlaget

MARKEDSFØRING - GRUNNKURS

Fagansvarlig:	Trond Stiklestad
Foreleser:	Trond Stiklestad og Morten Erichsen
Studiepoeng:	7,5 - Obligatorisk 1. studieår
Semester:	Vår
Kurskode:	MRK1001 A

Mål

Kurset tar sikte på å tilføre studentene sentrale basiskunnskaper gjennom en bred presentasjon av markedsføring som fagområde, utvikle studentenes forståelse for de tema som presenteres og å utvikle studentenes evne til å anvende kunnskapene på realistiske markedsføringssituasjoner. Det vil også bli lagt vekt på å utvikle en markedsorientert holdning hos studentene. Realisering av disse målene betyr at studentene ved kursets slutt skal kunne gjengi og forklare teorien samt løse praktiske markedsføringsproblemer.

Undervisningsform

Forelesninger, diskusjoner og case

Evalueringsform

Individuell skriftlig eksamen på 4 timer.

Hjelpemidler: Ingen

Emneoversikt

Kurset er vinklet ut fra et planleggingsperspektiv og målet er å vise hvordan vi kan gå frem når vi skal planlegge en virksomhets markedsføringsaktiviteter og utvikle en strategisk markedsplan for en bedrift:

Interne og eksterne analyser – fra informasjon til handling

Kunden i sentrum - kundetilfredshet

Utvikling av bedriftens målbilde; visjon, forretningside, styringsmål

Bedriftskultur - markedsorientert lederskap

Bedriftens profil

Bedriftens produkt-markedsstrategi

Bedriftens distribusjonsstrategi – veien fram til forbrukeren

Bedriftens prisstrategi

Bedriftens salgs- og kommunikasjonsstrategi

Bedriftens relasjonsstrategi

Pensumlitteratur

Framnes, Runar, Hans Mathias Thjømøe og Arve Pettersen, *Markedsføringsledelse*, 7. utg., Universitetsforlaget, 2006. Forelesningsnotater lagt ut på fagets side

Anbefalt litteratur

Framnes, Runar og Arne Stokke Johnsen, *Oppgavesamling Markedsføringsledelse*, 6. utg. Universitetsforlaget

MARKEDSKOMMUNIKASJON

Fagansvarlig:	Arne M. Ulvnes
Foreleser:	Arne M. Ulvnes og Morten Erichsen
Studiepoeng:	7,5 – Obligatorisk MF, valgfag 2. og 3. studieår
Semester:	Vår
Kurskode:	MRK2010 B

Mål

Kurset tar sikte på å gi studentene en bred innføring i kommunikasjon som en viktig del av markedsførersens verktøy. Gjennom å fokusere på massekommunikasjon, kommunikasjonsteorier og B2B kommunikasjon er det et mål at studentene skal utvikle et helhetssyn på kommunikasjon i et markedsføringsperspektiv. Likeledes vil studentene tilegne seg kunnskaper om annonsøren og dens samarbeidspartnere, samt andre aktører i reklamebransjen. Det vil bli lagt vekt på å utvikle en kommunikasjonsforståelse hos studentene for at ulike måter å kommunisere på kan gi ulike resultater for bedriften.

Undervisningsform

Forelesninger og diskusjoner.

Evalueringsform

Individuell skriftlig eksamen på 4 timer

Hjelpemidler: Ingen

Emneoversikt

1. Hva er kommunikasjon og markedskommunikasjon?
2. Oversikt over kommunikasjonsmiksen (Reklame, PR, SP, Personlig Salg)
3. Reklamebransjen og relasjoner mellom annonsør og reklamebyrå
4. Informasjonsasymmetri og markedsføring
5. Personlig kommunikasjon og lytting
6. Intern kommunikasjon
7. B2B kommunikasjon
8. Informasjon
9. Påvirkningsstrategier
10. Kommunikasjonsflyt
11. Løgn og bedrag i reklamen og annen kommunikasjon
12. Kommunikasjonsplanprosessen
 - a. Målgruppevalg
 - b. Posisjonering
 - c. Utvikling av kommunikasjonsstrategi
 - d. Utvikling av mediestrategi og valg av kanal
13. Utforming av budskap
 - a. Budskapsprosessering
 - b. Kreativitet og løsninger
14. Budskapet i ulike kanaler

Pensumlitteratur

Percy, L. and R. Elliot. 2005. *Strategic Advertising Management*. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press.

Artikkelsamling, Ulvnes 2007

MATEMATIKK

Fagansvarlig:	Jan Tore Solstad
Forelesere:	Jan Tore Solstad, Kåre Bjørvik og Morten Helbæk
Studiepoeng:	7,5 - Obligatorisk 1. kull
Semester:	Høst
Kurskode:	MET1001 A

Mål

Kurset skal gi studentene nødvendige kunnskaper for å kunne gjennomføre en matematisk analyse som siden skal anvendes til å drøfte økonomiske problemstillinger. Det legges vekt på å fremme forståelsen av matematikkens grunnbegreper, å oppøve evnen til logisk tenkning, og å øke regneferdigheter gjennom trening i oppgaveregning.

Undervisningsform

Forelesninger og gruppearbeid. Det vil også bli holdt et todagers forkurs samt ukentlige suppleringsforelesninger. Her legges det vekt på eksempelgjennomgang og oppgavetrening, samt repetisjon av mer elementær matematikk som ikke dekkes i de ordinære forelesningene. Dette er et tilbud til dem som føler at de har mangelfulle forkunnskaper i matematikk.

Evalueringsform

Individuell skriftlig eksamen på 4 timer.

Hjelpemidler: Godkjent kalkulator og læreboka (Bjørnstad, H., U.H. Olsson, S. Søyland og F. Tolcsiner *Matematikk for økonomi og samfunnsfag*).

Emneoversikt

Funksjoner av en variabel

Derivasjon

Anvendelser av derivasjon. Maksimums- og minimumsproblemer

Implisitt derivasjon og elastisiteter

Ekspensial- og logaritmefunksjonen

Finansmatematikk

Integrasjon

Funksjoner av flere variable

Maksimums- og minimumsproblemer for funksjoner med flere variable

Pensumlitteratur

Bjørnstad, H., U.H. Olsson, S. Søyland og F. Tolcsiner 2004. *Matematikk for økonomi og samfunnsfag*, 6. utg. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Anbefalt støttelitteratur

Bjørnstad, H., Olsson, U., Søyland, S. og Tolcsiner, F. 2004. *Matematikk for økonomi og samfunnsfag Løsningsforslag*, 6 utg Kristiansand: Høyskoleforlaget

MIKROØKONOMI

Fagansvarlig:	Harry Arne Solberg
Foreleser:	Timeforeleser
Studiepoeng:	7,5 - Obligatorisk 1. studieår

Semester:	Vår
Kurskode:	SMØ1001 A

Mål

Kursets formål er å skape en forståelse av grunnleggende mikro- og markedsøkonomiske problemstillinger. Det legges vekt på å trene studentene i systematiske analyser av konsumenter og bedrifters atferd i ulike markedsmessige situasjoner, ved å vise hvordan samspillet mellom etterspørsel- og tilbudssiden bestemmer markedsprisen og omsatt kvantum.

Undervisningsform

Forelesninger og gruppeøvinger.

Evalueringsform

Individuell skriftlig eksamen på 4 timer.

Hjelpemidler: Godkjent kalkulator

Emneoversikt

Innføring i konsument- og produksjonsteori

Generell markedsteori

Markedsformer (frikonkurranse, monopol og noen oligopolmarkeder)

Pensumlitteratur

Pindyck, Robert S. *Microeconomics*, Daniel L. Rubinfeld. - 5th ed. - Upper

Saddle River, N.J. : Prentice Hall, c2005.

Grønn, Erik. *Mikroøkonomi : formler og oppgaver* : løsningsforslag / Erik Grønn. - Siste. utg. - Oslo : Cappelen akademisk

Anbefalt støttelitteratur

Dedekam, Anders, jr. *Mikroøkonomi*- Bergen : Fagbokforl., siste utg. Ringstad, Vidar. *Mikro- og markedsøkonomi* / Vidar Ringstad, siste utg. - [Oslo] : Cappelen

MODERNISERING AV OFFENTLIG SEKTOR

Fagansvarlig:	Synnøve Hitland
Forelesere:	Synnøve Hitland
Studiepoeng:	7,5 – Obligatorisk ORG , valgfag 2. og 3. studieår
Semester:	Høst
Kurskode:	ORG3020 A

Mål

Målet med faget er å gi en innføring i modernisering av offentlig sektor, samt bakgrunnen til fornyelsesbehovene. Faget tar også sikte på å gi en oversikt over offentlig forvaltning på sentralt og lokalt nivå samt forholdet mellom politikk og administrasjon.

Undervisningsform

Forelesninger og studentpresentasjoner

Evalueringsform

Forutsetning for å gå opp til eksamen:

I løpet av semesteret gjennomføres det to obligatoriske øvinger som begge må være bestått. Oppgaver skal utføres av grupper bestående av minimum to personer. Antall og tidspunkt for innlevering kunngjøres ved studiestart.

Avsluttende eksamen:

Individuell skriftlig eksamen på 4 timer.

Hjelpemidler: Ingen

Emneoversikt

New Public Management i praksis
Privatisering og konkurranseutsetting
Privat og offentlig eierskap
Økonomisk effektivisering av offentlig sektor
Nye utfordringer til ledelse og organisering
Offentlig politikk og forvaltning
Det offentlige og markedet
Ulike styringslogikker i offentlig sektor

Pensumlitteratur

Modernisering av offentlig sektor : New Public Management i praksis / Tor Busch ... [et al.] (red.). - Oslo : Universitetsforl., c2005.

Kompendium i *Modernisering av offentlig sektor ORG3020*, Høsten 2007.

Oppgaver og studentpresentasjoner som blir gitt underveis i semesteret er å regne som pensum

NEGOTIATIONS

Course coordinator:	Hilde Fjellvær
Lecturer	Hilde Fjellvær
ECTS credits:	7,5 – elective 2. and 3. years students
Semester:	Spring
Course code:	ORG2013

The course is taught entirely in English. The course is open for Norwegian students and exchange students.

Objectives

The purpose of the course is to provide students with a theoretical base for analysing, preparing and conducting negotiations. The course aims at developing students' analytical skills and understanding of the importance of interpersonal relations in negotiation processes through exercises, case presentations and discussions.

Required background

Students are expected to have as a minimum an introductory organization course as background. Norwegian students specializing in organization will have priority subject to previous grades. There will be a limit of 20 students admitted to the course. Failure to meet for the first session without prior acceptance by course lecturer will result in a loss of place.

Course description

The course will consist of a combination of lectures, case discussions, negotiation simulations and group assignments. The experience gained from the activities will be discussed in relation to presented theories.

All classroom activities will be in English. Students must be able to express themselves in English both orally and in writing at a level where they can take part in the negotiation simulations.

Evaluation form

On a group basis required case studies will have to be handed in and passed in order to take a four hour written exam at the end of the course.

Literature

To be announced

ORGANISASJON OG LEDELSE I

Fagansvarlig:	Irene Lorentzen Hepsø
Foreleser:	Irene Lorentzen Hepsø
Studiepoeng:	10 - Obligatorisk 1. studieår
Semester:	Høst
Kurskode:	ORG1001 A

Mål

Hovedmålet med dette kurset er å gi en innføring i fagene organisasjon og ledelse. Studentene får muligheter til å arbeide i grupper med aktuelle problemstillinger som de skal anvende teori fra fagområdet på.

Undervisningsform

Forelesninger og gruppearbeid.

Evalueringsform

Individuell skriftlig eksamen på 5 timer.

Hjelpemidler: Ingen

Emneoversikt

Organisasjonsteori - historisk utvikling

Mål og målsettingsprosessen

Beslutningsprosesser i organisasjoner

Organisasjonsstruktur

Organisasjonskultur

Makt og konflikt i organisasjoner

Motivasjonsteori og kommunikasjon

Læring og endring

Ledelse og ledelsesteorier

Kvinner og ledelse

Endringsledelse

Pensumlitteratur

Jacobsen, Dag Ingvar. *Hvordan organisasjoner fungerer : innføring i organisasjon og ledelse* /

2. utg. - Bergen : Fagbokforl., c2002.

Hepsø, Irene Lorentzen: *Kompendium i organisasjon og ledelse. OR130*. Høsten 2004.

Oppgaver som blir gitt i underveis i semesteret er å regne som pensum.

Anbefalt støttelitteratur

Busch, Tor. *Organisasjon og ledelse : et integrert perspektiv*, 5. utg. - Oslo : Universitetsforl., c2003.

Fivelsdal, Egil. *Organisasjonsteori : struktur, kultur, prosesser*, 3. utg. - Oslo : Cappelen akademisk forl., c1998.

Jacobsen, Dag Ingvar. *Hvordan organisasjoner fungerer : innføring i organisasjon og ledelse* / 2. utg. - Bergen : Fagbokforl., c2002.(Arbeidsbok)

Morgan, Gareth. *Organisasjonsbilder : innføring i organisasjonsteori-* [Ny utg.]. - Oslo : Universitetsforl., 1998.

ORGANISASJON OG LEDELSE II

Fagansvarlig:	Ivar K. Brøkhaug
Foreleser:	Ivar K. Brøkhaug
Studiepoeng:	5 - Obligatorisk 2. studieår
Semester:	Høst
Kurskode:	ORG2003 A

Mål

Formålet med kurset er å gi studenten en mer inngående innsikt i fagområdet organisasjon og ledelse. Analysenivået fra innføringskurset heves. Ulike teorier og perspektiver diskuteres med utgangspunkt i virkelige bedrifter og hendelser.

Undervisningsform

Forelesninger og gjennomgang av oppgaver.

Evalueringsform

Individuell skriftlig eksamen på 3 timer.

Hjelpemidler: Ingen

Emneoversikt

Perspektiver på organisasjoner

Ulike organisasjoner – ulike strukturer

Mennesker i organisasjoner

Politikk, makt og konflikt

Kultur og symboler

Ledelse i teori og praksis

Pensumlitteratur

Lee G. Bolman og Deal Terrence C.: *Nytt perspektiv på organisasjon og ledelse. Struktur, sosiale relasjoner, politikk og symboler*. Gyldendal Norsk Forlag 2004.

Anbefalt støttelitteratur

Gareth Morgan: *Organisasjonsbilder*. Innføring i organisasjonsteori. 1988

PENGER, KREDITT OG VALUTA

Fagansvarlig:	Leiv Opstad
Forelesere:	Egil Matsen
Studiepoeng:	7,5 - Obligatorisk FIN
Semester:	Høst
Kurskode:	SMØ3015 A

Mål

Å gi studentene en innføring i penge-, kreditt- og valutapolitikk, samt å lære å vurdere sektoren ut fra et samfunnsøkonomisk perspektiv. Få innsikt i hvordan internasjonale forhold påvirker markedet.

Forkunnskaper

Kurset bygger på grunnkurs i makroøkonomi

Undervisningsform

Forelesninger og gruppearbeid

I tillegg kommer gruppeoppgaver som forventes levert inn.

Evalueringsform

Forutsetning for å gå opp til eksamen:

I løpet av semesteret er det en obligatorisk innleveringsoppgave som må være bestått. Besvarelsen leveres gruppevis på maks 5 studenter.

Avsluttende eksamen:

Individuell skriftlig eksamen på 4 timer.

Hjelpemidler: Godkjent kalkulator.

Emneoversikt

Tilbud og etterspørsel etter penger

Sammenhengen mellom pengemarkedet, valutamarkedet og realøkonomien

Tilbud og etterspørsel etter valuta

Ulike valutasystemer

Det pengepolitiske samarbeidet i EU

Penge-, kreditt- og valutapolitikk

Ulike paritetsteorier

Finansiell stabilitet

Konjunkturteori

Modell med varierende prisnivå

Flerperiodemodeller

Inflasjonsmål

Pensumlitteratur

Burda, Michael and Charles Wyplosz. *Macroeconomics : a European text* -

Siste utgave . - Oxford : Oxford University Press

Norges Bank: *Norske finansmarkeder- pengepolitikk og finansiell stabilitet*, Skriftserie nr 34
2004

Aktuelle artikler i fagtidsskrift.

Det tas forbehold og det vises til 1. forelesning og framdriftsplan.

Aktuell litteratur kan være:

Austvik, Ole Gunnar. *Internasjonal handel og økonomisk integrasjon*,
Isachsen, Arne Jon. *Globale penger* / Arne Jon Isachsen og Geir H. Bjønnes. - Oslo : Gyldendal Akademiske, 2004.
Erling Vårdal, Ivar Bredesen. - Oslo : Gyldendal akademisk, 2002.
Hanisch, Tore Jørgen. *Norsk økonomisk politikk i det 20. århundre : verdivalg i en åpen økonomi* / Tore Jørgen Hanisch, Espen Søylen, Gunhild Ecklund . - Kristiansand : Høyskoleforl., 1999.
Euroen og den norske kronens skjebne / Arne Jon Isachsen og Ole Bjørn Røste (red.). - Bergen : Fagbokforl., c1999.
Korsvold, Pål E. *Valutastyring* / Pål E. Korsvold. - 2. utg. [i.e. 3. utg.]. - Oslo : Cappelen akademisk forl., 2000.
Klovland, Jan Tore. Pengepolitisk tennis: To klassiske dobbeltfeil og en ny dårlig serve. I : *Økonomisk politikk i en turbulent verdensøkonomi* / Thøgersen, Øystein(red): SNF årbok 1999, Fagbokforlaget .
Hagen, Rune Jansen. Finanspolitisk trøye eller keiserens nye klær? I: *Økonomisk politikk i en turbulent verdensøkonomi* / Thøgersen, Øystein(red): SNF årbok 1999, Fagbokforlaget
Steigum, Erling. *Moderne makroøkonomi* / Erling Steigum. - Oslo : Gyldendal akademisk, 2004.
Perspektiver på pengepolitikken / Jan Fredrik Qvigstad og Øistein Røisland (red.). - Oslo : Gyldendal akademisk, 2000.

PERSONALLEDELSE

Fagansvarlig:	Irene Lorentzen Hepsø
Forelesere:	Christian Kjølås
Studiepoeng:	7,5 - Valgfag 2. og 3. kull
Semester:	Høst
Kurskode:	ORG3011 A

Mål

Kurset gir en innføring i det personaladministrative arbeidsområde, samt innsikt i dagsaktuelle problemstillinger i arbeidet med menneskelige ressurser i dagens arbeidsliv.

Undervisningsform

Kurset baseres på en kombinasjon av forelesninger, diskusjoner og gruppearbeid. Forelesningene belyser hovedtrekk i pensum.

Evalueringsform

Individuell skriftlig eksamen på 4 timer.
Hjelpemidler: Ingen

Emneoversikt

Strategisk personalledelse
Kompetanse og kompetanseutvikling
Rekrutteringsarbeid og rekrutteringsproblematikk
Vurdering av medarbeidere
Medarbeidersamtalen
Arbeidsmiljø og innsikt i arbeidsmiljøloven
Kompetanse i personalplanleggingssammenheng

Avvikling av arbeidsforhold

Ledelse av kunnskapsmedarbeidere
Mellommenneskelige konflikter
Kreativitet i arbeidslivet
Stress og utbrenthet
Mobbing i arbeidslivet
Helsefremmende arbeid

Pensumlitteratur

Grimsø, Rigmor E.: *"Personaladministrasjon: Teori og praksis"*, 4. utgave, Oslo: Universitetsforlaget, 2005.
Einarsen, Ståle og Skogstad, Anders (red.): *"Det gode arbeidsmiljø, krav og utfordringer"*, 2000.
Artikler.

Anbefalt litteratur

Grimsø, Rigmor E.: *"Personaladministrasjon: Teori og praksis"*, 4. utgave, Oslo: Universitetsforlaget, 2005 (de kapitler som ikke er pensum).
Einarsen, Ståle og Skogstad, Anders (red.): *"Det gode arbeidsmiljø, krav og utfordringer"*, FAGbokforlaget Vigmostad & Bjørke, 2000 (de kapitler som ikke er pensum).
Nordhaug, Odd: *"Målrettet personalledelse"*, 2. utgave, Tano Aschehoug, 1998.
Nordhaug, Odd: *"Kompetansestyring i arbeidslivet"*, Tano Aschehoug, 1998.
Nordhaug, Odd: *"Strategisk personalledelse"*, 2. utgave, Universitetsforlaget, 2002.

PERSONLIG ØKONOMI

Fagansvarlig:	Jan Warø
Foreleser:	Jan Warø
Studiepoeng:	7,5 – obligatorisk FIN
Semester:	Vår
Kurskode:	BØA3025 A

Mål

Gjennom anvendelse av kunnskapene fra 1. og 2. studieår samt fag i 5. semester skal studentene gjøres bedre i stand til å gjennomføre analyser av aktuelle finansinvesteringer både for bedrifter og særlig privatpersoner. Et sentralt mål med faget er å gjøre studentene bedre i stand til å styre sin og andres privatøkonomi.

Forkunnskaper

Kurset bygger på første og andre års obligatoriske fag i bedriftsøkonomi, samfunnsøkonomi, matematikk, statistikk, rettslære samt faget "penger, kreditt og valuta".

Undervisningsform

Forelesninger.

Evalueringsform

Individuell skriftlig eksamen på 4 timer.

Hjelpemidler: Godkjent kalkulator, rentetabeller og lovsamling.

Emneoversikt

Finansielle investeringer

Lån

Boligøkonomi

Familieøkonomi

Ytelser ved inntektsbortfall

Planlegging av den personlige økonomi

Pensumlitteratur

Boye, Knut. *Personlig økonomi 2007* / Knut Boye og Terje Hansen. 24. utg. Oslo: Cappelen, 2007.

Boye, Knut. *Finansielle emner* / Knut Boye. - 14. utg. - Oslo : Cappelen akademisk forl., c2006. (Utvalgte deler.)

Utdelte notater, artikler og oppgaver.

PRAKTISK ORGANISASJONSKUNNSKAP FOR STUDENTTILLITSVALGTE

Fagansvarlig:	Synnøve Hitland
Veileder:	Synnøve Hitland
Studiepoeng	7,5 – For tillitsvalgte ved HiST
Semester:	Høst/vår
Kurskode:	ORG2015 A

Målgruppe

Målgruppen er studenter som har innehatt minst ett av følgende verv ved høghskolen: medlem av høghskolestyret, medlem av høghskoleråd, medlem av avdelingsstyret, medlem av instituttstyret, leder av styre, råd og utvalg under studentparlamentet, medlem av Studentsamskipnaden i Trondheims konsernstyre og datterselskap, medlem av velferdstinget.

Undervisningsform

Valgfaget baserer seg på studentenes praktiske arbeid som tillitsvalgte. I tillegg skal studentene ved selvstudium tilegne seg relevant teori for utøvelse av vervet. I forbindelse med utformingen av problemstilling i obligatorisk prosjektoppgave, samt skrijving av prosjektrapport vil studentene få veiledning. Eget skjema for faget kan fås ved henvendelse til avdelingen.

Evalueringsform

Prosjektoppgave der studenten med utgangspunkt i opparbeidet realkompetanse som tillitsvalgt skal formulere en problemstilling som skal drøftes på grunnlag av teori. Prosjektoppgaven må være innlevert og godkjent innen to år etter at studenten har fratrådt vervet.

Emneoversikt

Relevante emner vil avhenge av studentens verv

Emnene kan være:

Beslutningsprosessers forløp

Makt og innflytelse i beslutningsprosesser

Ledelse av kunnskapsorganisasjoner

Nasjonal og regional høghskolepolitikk

Høghskolenes rammebetingelser

Ulike aktørers rolle innad i høghskolene

Pensumlitteratur

Jacobsen, Dag Ingvar. *Hvordan organisasjoner fungerer : innføring i organisasjon og ledelse* / Dag Ingvar Jacobsen, Jan Thorsvik. - 2. utg. - Bergen : Fagbokforl., c2002. Hele boka..

Relevante budsjettdokument og plandokument for høghskolen/studentsamskipnaden i valgperioden.

PROSJEKTSTYRING

Fagansvarlig	Kjell Banken og Ola Ottesen
Forelesere	Kjell Banken og Ola Ottesen
Studiepoeng	7.5 - Valgfag 3 studieår
Semester	Høst
Kurskode	INT2016 A

Mål

Kompetanse innenfor prosjektstyring er en viktig del av en organisasjons samlede endringskompetanse. Ved å gi studentene grunnleggende innføring i prosjektet som arbeidsform, og prosjektledelse/-styring som profesjon, vil studentene få et grunnlag for positivt å kunne bidra som prosjektmedarbeidere og -ledere i det mangfold av prosjekter som må gjennomføres i tilknytning til nødvendig utviklingsarbeid i bedrifter og institusjoner.

Undervisningsform

Forelesninger, gruppeøvinger, presentasjoner og plenumsdiskusjoner. Undervisningen blir i samlinger. Det vil tas opp et begrenset antall studenter på dette kurset.

Evalueringsform

Prosjektoppgave skrevet av 2 - 5 personer. Temaet som velges, må ligge innenfor det oppgitte pensum for faget. Oppgaven kan utføres som en ren teorioppgave eller som en oppgave relatert til en bedrift. Kandidatene må selv sørge for å etablere bedriftskontakt.

Emneoversikt

Prosjektledelse – ledelse, særtrekk ved prosjektet som arbeidsform
Suksessfaktorer - hva kjennetegner vellykkede prosjekter
Strategisk og organisasjonsmessig forankring av prosjekter
Tidlig-/foranalyse av prosjekter – prosjektets økonomi
Overordnet prosjektplanlegging – mål og milepæler
Prosjektorganisering – arbeidsdeling og ansvar
Detaljplanlegging av prosjektarbeidet – aktivitetsplanlegging
Oppfølging av prosjekter – resultatmåling, rapportering
Slutføring av prosjekter – dokumentasjon, presentasjon

Pensumlitteratur

Andersen, Grude, Haug: *"Målrettet prosjektstyring"*. NKI Forlaget, siste utgave.
Utdelt materiale.

REGNSKAP OG BUDSJETTERING I OFFENTLIG SEKTOR

Fagansvarlig:	Asbjørn O. Pedersen
---------------	---------------------

Forelesere:	Asbjørn O. Pedersen
Studiepoeng:	5 - Obligatorisk REV
Semester:	Vår
Kurskode:	BØA3035 A

Mål

Å gi en innføring i kommunal og statlig regnskapsføring, økonomistyring og rapportering. Studenten skal kunne diskutere og løse ulike problemstillinger innenfor kommunalt og statlig regnskap med utgangspunkt i gjeldende lov- og forskriftsverk, veiledninger og regnskapsstandarder.

Forkunnskaper

Kurset bygger på BØA1002 Finansregnskap.

Undervisningsform

Plenumsforelesninger og oppgaveløsninger i grupper.

Evalueringsform

Individuell skriftlig eksamen på 3 timer.

Alle hjelpemidler tillatt på eksamen.

Emneoversikt

Fylkeskommunal og kommunal regnskapsføring og rapportering

Gjennomgang av anordningsprinsippet, det kommunale regnskapssystemet, grunnleggende bestemmelser/kommunelovens regnskapsprinsipper (lover, forskrifter, regnskapsstandarder), årsregnskapets oppstillingsplaner og innhold, noter og økonomiregelverk og intern kontroll

Kort innføring i KOSTRA

Inngående kjennskap til spesielle føringer i kommuneregnskapet, vurderingsregler av poster i balansen

Avslutning av kommuneregnskap

Statlig regnskapsføring og rapportering

Kort innføring i statlige institusjoner

Hovedtrekkene i statens budsjett- og regnskapssystemer

Hovedprinsippene for statlig budsjett- og regnskapsføring

Gjennomgang av Stortingets bevilgningsreglement og statens økonomireglement

Gjennomgang av relevant Stortingsmeldinger og Stortingsproposisjoner

Kort om regnskapsorganisasjon i statsforvaltningen, konsernkontoordningen

Pensumlitteratur

Sunde, Øyvind. *Kommuneregnskapet*. Kommunaløkonomisk forlag siste utgave

+ utlevert materiale

REGNSKAPSORGANISASJON

Fagansvarlig:	Trond Kristoffersen
Foreleser:	Trond Kristoffersen
Studiepoeng	5 - Obligatorisk REV(2.året)
Semester:	Høst
Kurskode:	BØA2002 A

Mål

Kurset gir en oversikt over organisering, planlegging og gjennomføring av de aktiviteter som danner grunnlag for økonomisk styring av foretaket, årsregnskap og annen pliktig regnskapsrapportering.

Forkunnskaper

Kurset bygger på BØA1002 Finansregnskap.

Undervisningsform

Samlinger med forelesninger og øvinger.

Evalueringsform

Individuell skriftlig eksamen på 3 timer.

Hjelpemidler: Lovsamling, Revisors håndbok og godkjent kalkulator

Emneoversikt

Regler for bokføring og dokumentasjon av regnskapsopplysninger

Intern kontroll og kontrollmiljøet

Regnskapssystemet og regnskapets koder (kontoplaner)

Risikovurdering og kontrolltiltak

Oversikt over sentrale regnskapsrutiner som salg, lønn, innkjøp og driftsmidler.

Pensumlitteratur

Den norske Revisorforening. *Ny bokføringslov. En presentasjon av lov og forskrift.* (siste utgave).

Havstein, Bjørgunn; Tove-Gunn Moen: *Regnskapsorganisasjon: Regnskapssystemer og intern kontroll*, Cappelen akademisk forlag (siste utgave)

Særtrykk av bokføringsloven med forskrift eller lovregler mv. gjengitt i Revisors Håndbok utgitt av Den norske revisorforening eller skattelovsamlinger (siste utgaver)

Evt. utdelt materiale

Anbefalt støttelitteratur

Havstein, Bjørgunn; Tove-Gunn Moen: *Regnskapsorganisasjon oppgavesamling*; Cappelen akademisk forlag (siste utgave).

RETTSLÆRE

Fagansvarlig:	Halvor Høyem
Foreleser:	Halvor Høyem
Studiepoeng:	7,5 - Obligatorisk 2. studieår
Semester:	Vår
Kurskode:	JUR2001 A

Mål

Gi grundig innføring i formuesrettslige emner. Oppøve studentenes vurderingsevne og ferdigheter i å løse arbeidsoppgaver hvor lover og andre rettskilder er med i grunnlaget for de avgjørelser som skal treffes. Faget er et nødvendig grunnlag for senere JUR3001 Rettslære revisjon.

Undervisningsform

Forelesninger og oppgaveløsning.

Evalueringsform

Forutsetning for å gå opp til eksamen:

I løpet av semesteret gjennomføres det en kvalifiseringsprøve, med innlevering av en relativt enkel skriftlig oppgave-besvarelse som må være bestått. Tidspunkt for innlevering kunngjøres ved semesterstart.

Avsluttende eksamen:

Individuell skriftlig eksamen på 6 timer.

Hjelpemidler: Norges Lover 1687 -2005/2006 samt ukommenterte lovsamlinger.

Tillatte innarbeidelser i hjelpemidlene er understrekninger og nøytrale henvisninger til tillatte hjelpemidler (jfr, jamfør, se, mots, motsatt etc), det er også tillatt å notere at lover eller paragrafer er opphevet. Det er ikke tillatt å lime inn ny tekst i lovsamlinger, uten etter avtale med fagansvarlig.

Emneoversikt

Alminnelig rettslære, forfatningsrett, menneskerettigheter

Person-, familie- og arverett

Formuerett med særlig vekt på avtalerett, kjøpsrett, panterett, erstatningsrett, fast eiendoms rettsregler og pengekravsrett

Insolvenslovgivningen (gjeldsforhandling og konkurs)

Foretaksrett

Pensumlitteratur

Gundersen, Fridtjof Frank. *Jus for økonomer* / Fridtjof Frank Gundersen, Arthur J. Brudvik. - 10. utg. - Fr. Fr. Gundersen, 2006.

Haga, Karl J. *Oppgaver i rettslære : oppgaver med løsninger i rettslære ved økonomisk/administrative studier og revisorstudiet* / Karl J. Haga. - 9. utg. - Oslo : Cappelen akademisk forl., 2006.

Norges Lover 1687-2006 (Forutsettes medbrakt på eksamen).

RETTSLÆRE REVISJON

Fagansvarlig:	Halvor Høyem
Forelesere:	Halvor Høyem og Jan Henrik Dahle
Studiepoeng:	15 - Obligatorisk REV
Semester:	Høst
Kurskode:	JUR3001 A

Mål

Kurset skal gi studentene innføring i juridisk metode og generelle privatrettslige og utvalgte offentligrettslige emner og problemstillinger. Innføringen skal gi studentene innsikt i de alminnelige rettslige rammer for utøvelse av privat og offentlig virksomhet. Studentene skal ytterligere gis gode kunnskaper om de rettsregler som er av særlig betydning for utøvelse av privat næringsvirksomhet. Dette gjelder regler som har betydning for den interne organisering i virksomhetene og regler for virksomhetenes forhold til kunder, kreditorer og offentlige myndigheter

Forkunnskaper

Kurset bygger på JUR2001 eller tilsvarende

Undervisningsform

Forelesninger, oppgaveløsning og "prøveeksamen".

Evalueringsform

Individuell skriftlig eksamen på 6 timer

Hjelpemidler: Norges lover 1687-2005/06 samt ukommenterte lovsamlinger.

Tillatte innarbeidelser i hjelpemidlene er understrekninger og nøytrale henvisninger til tillatte hjelpemidler (jfr, jamfør, se, mots, motsatt etc), det er også tillatt å notere at lover eller paragrafer er opphevet. Det er ikke tillatt å lime inn ny tekst i lovsamlinger uten etter avtale med fagansvarlig.

Studiepoengsreduksjon: På grunn av faglig overlapping vil man få 12 studiepoeng reduksjon i JU210 eller 7,5 sp reduksjon i JUR2001 ved bestått eksamen i JUR3001.

Emneoversikt

Rettskilder og juridisk metode

Avtalerett

Kjøpsrett

Økonomiske forhold mellom ektefeller/samboere/registrerte partnere

Hovedvekt på reglene som har betydning for ektefellenes/samboernes/registrerte partneres kreditorer

Offentlig rett

Hovedvekt på organiseringen av forvaltningen, forvaltningsloven og offentlighetsloven

Pengekravsrett

Panterett og rettsvernregler

Foretakssrett

Hovedvekt på aksjeloven og selskapsloven og fellesregler om selskaper

Insolvensjuss

 Enkeltforfølgning med inkasso og tvangsfullbyrdelse

 Fellesforfølgning med hovedvekt på gjeldsforhandling og konkurs

Økonomisk kriminalitet

 Utvalgte deler av straffeloven kapittel 27 og deler av regnskapsloven kapittel 8,
 likningslovens kapittel 12 og straffelovens § 317

Pensumlitteratur

Børresen, Pål. Konkurs : enkeltforfølgning, gjeldsforhandlinger og konkurs / Pål B. Børresen. - 4. utg. - Oslo : Cappelen akademisk forl., c2001.

Gundersen, Fridtjof Frank. Jus for økonomer / Fridtjof Frank Gundersen, Arthur J. Brudvik. - 10. utg. Fr. Fr. Gundersen, 2006.

Haga, Karl J. Oppgaver i rettslære : oppgaver med løsninger i rettslære ved økonomisk/administrative studier og revisorstudiet / Karl J. Haga. - 9. utg. - Oslo : Cappelen akademisk forl., 2006.

Martinussen, Roald. Kjøpsrett / Roald Martinussen. - [4. utg.]. - Oslo : Cappelen akademisk forl., c2001.

Os, Audvar. Forvaltningsloven og kommunene / Audvar Os, Oddvar Overå, Odd Jarl Pedersen. - 4. utg. - Oslo : Kommuneforl., c2001.

Norges Lover 1687-2005/2006 (Forutsettes medbrakt til eksamen).

REVISJON

Forelesere:	Magne Aasheim m/flere
Studiepoeng:	20 - Obligatorisk REV
Semester:	Høst/Vår
Kurskode:	REV3015 A

Mål

Revisorstudiet skal gi kunnskaper om de viktigste områdene som inngår i en registrert revisors arbeid i privat og offentlig virksomhet. Forberede studentene for revisoreksamen i revisjon.

I faget revisjonsteori og -metode legges det vekt på å gi en forståelse for hvorfor vi har revisjon, hvilke lover og regler som regulerer revisors virksomhet, samt gjennomgang av de metoder revisor benytter i sitt arbeid.

Forkunnskaper

Kurset bygger på BØA2002 Regnskapsorganisasjon.

Undervisningsform

Plenumsforelesninger og oppgaveløsninger i grupper.

Evalueringsform

Individuell skriftlig eksamen på 6 timer.

Obligatorisk innleveringsoppgave med krav om ”Bestått”. Innleveringsfrist medio desember, individuell eller grupper på maks to personer.

Hjelpemidler: I henhold til hjelpemiddelliste som utleveres i høstsemesteret.

Emneoversikt

Rammebetingelser for revisjon i privat sektor

Revisjonsplikt

Valg og oppsigelse av revisor

Formelle krav til yrkesutøvelsen og revisors formelle kompetanse

Revisors taushetsplikt og opplysningsplikt

Revisors erstatningsansvar

Revisjonsteori og –metode

God revisjonsskikk

Planlegging, gjennomføring og konklusjoner

Vesentlighet og risiko

Vurdering av intern kontroll

Revisjon av årsregnskapet og styrets årsberetning

Statistiske metoder i revisjon

Revisor og informasjonsteknologien

Pensumlitteratur

Gulden, Bror Petter: *Den eksterne revisor*. Universitetsforlaget.

Gulden, Bror Petter: *Revisjon – teori og metode*. Cappelen Akademisk Forlag.

Lovregler og revisjonsstandarder gjengitt i Dnr *Revisors Håndbok* (utgis årlig).

Utdelt materiale.

SAMFUNNSVITENSKAPELIG METODE

Fagansvarlig:	Trond Stiklestad
Foreleser:	Trond Stiklestad og Thor Atle Thøring
Studiepoeng:	7,5 – Obligatorisk 3. studieår
Semester:	Høst
Kurskode:	MET3001 A

Mål

Kurset skal gi en bred innføring i samfunnsvitenskapelig metode (forskningsmetode), hvor både kvantitative og kvalitative forskningsopplegg gjennomgås og vurderes. De ulike fasene i forskningsprosessen som valg av tema, utforming av problemstilling, utveisling av forskningsdesign, innsamling av empiri og analyse vil bli belyst. Grunnleggende problemstillinger knyttet til hva det vil si å beskrive, forstå og analysere sosiale fenomener og prosesser vil inngå i kurset. Hva vil det egentlig si å produsere kunnskap om mennesker og samfunn? Og hvordan er forskning forskjellig fra annet kunnskapsarbeid?

Kurset vil være et nødvendig grunnlag for å kunne skrive bacheloroppgaven. Kurset forutsetter basiskunnskaper i statistikk (på linje med kurs ME120/MET1002).

Undervisningsform

Faget kjøres som en blanding av forelesning, oppgaver og oppgavegjennomgang. Både undervisningsformen og progresjonen i kurset innebærer at studentene bør arbeide intensivt med pensum og oppgaveløsninger. I tillegg vil det bli kjørt et seminar i bruk av SPSS som analyseverktøy.

Evalueringsform

Individuell skriftlig eksamen på 4 timer.

Hjelpemidler: Godkjent kalkulator.

Emneoversikt

Generelt om forskning og vitenskapelig metode

Vitenskapsteori/grunnlagsproblemer

Forholdet mellom teori og empiri/data

Avgrensning og definering av begreper og problemer; problemformulering.

Kvantitative kontra kvalitative forskningsopplegg

Operasjonalisering, modellutforming og måling

Utvalgsteori og datainnsamlingsmetoder

Elementær behandling og analyse av data

Tolkning av data og bevissthet om feilkilder

Hvordan skrive rapporter

Pensumlitteratur

Jacobsen, Dag Ingvar. *Hvordan gjennomføre undersøkelser? : innføring i samfunnsvitenskapelig metode* / Dag Ingvar Jacobsen. - Kristiansand : Høyskoleforlaget, 2. utg 2005.

Artikkelsamling, Stiklestad og Thøring 2007

Anbefalt støttelitteratur

Eikemo, Terje Andreas & Clausen, Tommy Høyvarde (red.): *Kvantitativ analyse med SPSS: en praktisk innføring i kvantitative analyseteknikker*. Trondheim : Tapir akademisk forlag 2007

Nyeng, Frode: *Vitenskapsteori for økonomer*.- Abstrakt forlagt 2004

SAMFUNNSVITENSKAPELIG METODE FOR REVISORER

Fagansvarlig:	Trond Stiklestad
Foreleser:	Thor Atle Thøring
Studiepoeng:	5 – Obligatorisk 3. studieår REV.
Semester:	Høst
Kurskode:	MET3002 A

Mål

Kurset er en variant av kurset MET3001 A og er tilpasset det 3 årige studiet i revisjonsfag. Kurset gir en innføring i samfunnsvitenskapelig metode, hvor hele forskningsprosessen blir belyst. De ulike fasene i forskningsprosessen som valg av tema, utforming av problemstilling, utmeisling av forskningsdesign, innsamling av empiri og analyse vil bli gjennomgått.

Kurset forutsetter basiskunnskaper i statistikk (på linje med kurs ME120/MET1002).

Undervisningsform

Faget kjøres som en blanding av forelesning, oppgaveløsning og oppgavegjennomgang. Oppgavene og oppgavegjennomgangen vil til en viss grad bli differensiert i forhold til problemstillinger innen revisjon.

Både undervisningsformen og progresjonen i kurset innebærer at studentene bør arbeide intensivt med pensum og oppgaveløsninger. I tillegg vil det bli kjørt en arbeidsøkt med bruk av SPSS som analyseverktøy.

Evalueringsform

Obligatorisk innlevering av individuell skriftlig oppgave i starten av semesteret. Det gis tilbakemelding på det innleverte arbeidet og sluttkarakteren settes på grunnlag av ny innlevering ved kursets slutt.

Emneoversikt

Generelt om forskning og vitenskapelig metode
Vitenskapsteori/grunnlagsproblemer
Forholdet mellom teori og empiri/data
Avgrensning og definering av begreper og problemer; problemformulering.
Kvantitative kontra kvalitative forskningsopplegg
Operasjonalisering, modellutforming og måling
Utvalgsteori og datainnsamlingsmetoder
Elementær behandling og analyse av data
Tolkning av data og bevissthet om feilkilder
Hvordan skrive rapporter

Pensumlitteratur

Jacobsen, Dag Ingvar. *Hvordan gjennomføre undersøkelser? : innføring i samfunnsvitenskapelig metode* / Dag Ingvar Jacobsen. - Kristiansand : Høyskoleforlaget, 2. utg 2005.

Anbefalt støttelitteratur

Johannessen, Asbjørn: *Introduksjon til SPSS : versjon 14*. Abstrakt forlag 2007

Nyeng, Frode: *Vitenskapsteori for økonomer*.- Abstrakt forlag 2004

SKATTERETT

Fagansvarlige:	Lars Fallan og Knut Eriksen
Forelesere:	Lars Fallan og Knut Eriksen
Studiepoeng:	15 - REV(2. året), valgfag for 2. studieår og 3. studieår
Semester:	Høst/Vår
Kurskode:	BØA2010 A

Mål

Skatterett skal gi innsikt i de prinsipper som skattelovgivningen bygger på i person- og næringsbeskatningen, og gi kunnskaper om skatte- og avgiftslovgivningen for å kunne løse skatte- og regnskapstekniske problemer i praksis. Kurset skal gi nødvendige skattekunnskaper for økonomer.

Undervisningsform

Forelesninger, frivillige øvinger basert på et oppgaveprogram med tilhørende løsninger

Evalueringsform

Individuell skriftlig eksamen på 6 timer.

Hjelpemidler: Norges lover, Særtrykk av lover/forskrifter uten kommentarer, Jacob Jarøy: Norsk skattelovsamling (eller annen skattelovsamling), Godkjent kalkulator (Kun nøytrale henvisninger som jfr., jevnfør, se, motsatt osv., er tillatt innarbeidet i lovtekstene.)

Emneoversikt

Reglene om skatteplikt, skattesubjekter og skattested

Formuesskattlegging med hovedvekt på avgrensning av begrepene bruttoformue og gjeld

Inntektsskattlegging med hovedvekt på periodiseringsregler, skattepliktige fordeler, fradragberettigede utgifter og fradrag i skatt

Skatteregler for bedrifter

Forholdet mellom regnskapsregler og skatteregler

Innføring i skattebetalingsordningen

Reglene om merverdiavgift

Pensumlitteratur

Fallan, Lars: *Innføring i skatterett 2007-2008 : for økonomisk-administrative høyskolestudier* - 25. utg. - Oslo: Gyldendal akademisk, 2007.

Fallan, Lars: *Studiebok: oppgaver og løsninger: løsningsforslag til oppgaver i læreboka*. – 12. utg. Oslo : Gyldendal akademisk, 2007.

Gjems-Onstad, Ole. *Merverdiavgift – en innføring*. 7. utgave Gyldendal Akademiske, 2006

Jarøy, Jacob: *Norsk Skattelovsamling 2006/2007*. Jacob Jarøy Forlag, 2007.

Torgrimsen, Bjørn. *Oppgavesamling i skatterett: revisoreksamen* / Bjørn Torgrimsen. - 10. utg. - Oslo: Cappelen akademisk forlag, 2007.

(Egenøvinger)

Anbefalt støttelitteratur

Brudvik, Arthur J. *Skatterett for næringsdrivende* / Arthur J. Brudvik. – 30. utg. - Oslo : Cappelen akademisk forl., 6.

Kristoffersen, Trond. *Kompendium i merverdiavgift*. Fagbokforlaget 2005
Refsland, Thor: *Lærebok i merverdiavgift, august 2005*, Skattebetalerforeningen
Skattelovkommentaren 2003/04, 3. utg./ Brudvik, Arthur [et al.]. - Oslo : Kommuneforlaget 2004
Skattedirektoratet: Lignings-ABC 2006. 28. utg. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS, 2007

SKATTERETT REVISJON

Fagansvarlig:	Anders Berg Olsen
Foreleser:	Anders Berg Olsen
Studiepoeng:	5 (Revisoreksamen er 20 studiepoeng) - Obligatorisk REV
Semester:	Høst 2007
Kurskode:	BØA3045 A

Mål

Kurset er et videregående kurs i skatte- og avgiftsrett. Med basis i norsk skatte- og avgiftslovgivning skal kurset forberede studentene til revisoreksamen i skatterett.

Forkunnskaper

Kurset bygger på BØA1002 Finansregnskap og BØA 2010 Skatterett

Undervisningsform

Forelesninger, oppgavegjennomgang i grupper og selvstudier. Undervisningsomfanget tilsvarer ca. 5 studiepoeng. Det kreves stor egeninnsats fra studentene.

Evalueringsform

Individuell skriftlig eksamen på 6 timer. Karakterer A-F. For å oppfylle kravene til bestått revisoreksamen kreves karakteren C eller bedre. Hjelpemidler: Godkjent kalkulator, særtrykk av lover, lovsamling, og skattelovsamling.

Studiepoengsreduksjon: På grunn av faglig overlapping vil man få 15 studiepoeng reduksjon i BØA2010 Skatterett ved bestått eksamen i BØA3045 Skatterett revisjon.

Emneoversikt

I tillegg til pensum i BØA2010 Skatterett, vil det i forelesningene på revisjonsstudiet bli lagt vekt på følgende emner:

Merverdiavgift

Generasjonsskifte og arveavgift

Personinntekt i enkeltpersonforetak

Skattlegging av selskapsdeltakere (ANS og KS)

Utvidet behandling av skattereglene for aksjonærer og aksjeselskaper:

- Tingsinnskudd
- Skattefri omdanning
- Utdelinger
- Gevinstbeskatning av aksjer
- Likvidasjon

Pensumlitteratur

Til eksamen prøves kandidatene i anvendelse av gjeldende skatte- og avgiftsrett på eksamenstidspunktet. Som primær litteratur anbefales følgende:

Refsland, Thor: *Lærebok i merverdiavgift: innføring i merverdiavgiften* -

Skattebetalerforeningen, siste utgave.

Skattedirektoratet. Lignings-ABC. Fagbokforlaget. Siste utgave (Finnes også på www.skatteetaten.no)

Torgrimsen, Bjørn. *Oppgavesamling i skatterett: revisoreksamen*: Cappelen akademisk forlag, siste utgave.

Kristoffersen, Trond. *Kompendium i merverdiavgift – oppgaver og løsninger*. Fagbokforlaget, siste utgave.

Norsk skattelovsamling. (Gjems-Onstad eller Jarøy, siste utgave.)

Evt. utdelt materiale.

Anbefalt støttelitteratur

Skattedirektoratet. *Merverdiavgiftshåndboken*. Fagbokforlaget. Siste utgave. (Finnes også på www.skatteetaten.no)

Gjems-Onstad, Ole og Tor S. Kildal: *MVA-kommentaren*. Gyldendal akademisk, siste utgave

Brudvik, Arthur J. *Skatterett for næringsdrivende* / Arthur J. Brudvik: Cappelen akademisk forlag, siste utgave.

Fallan, Lars. *Innføring i skatterett*: Gyldendal akademisk. Siste utgave

Gjems-Onstad, Ole: *Norsk Bedriftsskatterett*. Gyldendal Akademiske, siste utgave.

Skattedirektoratet. Arveavgiftshåndboken - Artikkelsamling fra Skatteetaten (lastes ned fra www.skatteetaten.no)

Zimmer, Frederik. *Lærebok i skatterett*. Universitetsforlaget. Siste utgave.

SPORT BUSINESS AND ECONOMICS

Course coordinator:	Morten Kringstad
Credits:	7,5 ECTS credits – elective 2. and 3. year students
Semester:	Autumn
Code:	BØA3031

The course is taught entirely in English. The course is open for Norwegian students and exchange students.

Objective

The course will give insight into the economics and financial aspects of mainly professional team sports, with focus on football.

Requirements

Recommended knowledge: Basic knowledge of financial accounting, managerial economics, investment analysis, micro economics and statistics.

Tuition

Lectures and assignments

Evaluation

Individual written examination

Contents

General features of professional team sports
The structure of professional team sports
Leagues and competitive balance
Demand for professional team sports
The market for playing talent
Professional team sports and accounting
Professional team sports and finance
The economics of sport broadcasting

Syllabus literature

Articles and handouts.

SPORTS MARKETING

Course coordinator:	Trond Stiklestad
Lecturer:	Herbert Woratschek, and guest lecturers
Credits:	7,5 - Obl. SM, elective 3. year students
Semester:	Spring
Code:	MRK3021 A

This course serves as an integral part of the international programme for exchange students. Norwegian students will also be admitted.

Objective

The aim of the course is to create an understanding for how Sports marketing can give valuable insight into analyzing and developing sports, thereby creating value and increasing the attractiveness of a sport for different stakeholders like participants, spectators, advertisers, sponsor and the media.

Tuition

Lectures, group work, cases, article presentations, and classroom discussions

Assessment

Individual, written examination for 4 hours.
Examination support : Dictionary

Contents

What is sports marketing?
Selecting and understanding participants and spectators
Market structure and stakeholders in sports industry
Contingency framework for strategic sportsmarketing
Value creation in sports marketing
Service-Profit Chain in sports marketing
How to measure service quality in sport industries
Creating spectator satisfaction and loyalty
Fanatics and couch potatoes

How to understand different types of fans

The Sports Marketing Mix

Communicating Sports

The role and the use of media

Sponsorship

Selling sports

Advertising sport events

Sports product

The sports offering

Distributing sports

Pricing of sports

The process of coordinating sports marketing: Implementing and controlling

Syllabus literatur

Schank, Matthew D., *Sports Marketing – A strategic perspective*, third edition, 2005, Prentice Hall, upper Sadle River, New Jersey

Collection of articles

STATISTIKK - GRUNNKURS

Fagansvarlig:	Sjur Westgaard
Foreleser:	Sjur Westgaard og timeforeleser
Studiepoeng:	7,5 - Obligatorisk 1. studieår
Semester:	Vår
Kurskode:	MET1002 A

Mål

Kurset skal gi studentene grunnleggende kunnskaper i sannsynlighetsregning og statistikk. Det legges spesielt vekt på å vise anvendelse av statistiske metoder innen fagområdet økonomi. Ved oppgaveregning vil studentene få innsikt og trening i bruk av viktige statistiske metoder.

Forkunnskaper

Kurset bygger på fullført MET1001 eller tilsvarende.

Undervisningsform

Forelesninger, gjennomgang av oppgaver og gruppearbeid. Studentassistenter vil veilede i veiledningstimene, og rette frivillige innleverte oppgaver.

Evalueringsform

Individuell skriftlig eksamen på 4 timer.

Hjelpemidler: Godkjent kalkulator, for øvrig alle hjelpemidler.

Emneoversikt

Beskrivende statistikk

Sannsynlighetsregning og kombinatorikk

Betingede sannsynligheter

Diskrete tilfeldige variabler

Diskrete sannsynlighetsfordelinger

- Binomialfordeling
- Hypergeometrisk fordeling

- Poissonfordeling

Kontinuerlige tilfeldig variabler
Kontinuerlige sannsynlighetsfordelinger

- Normalfordelingen.

Simultan sannsynlighetsfordeling
Estimering
Hypotesetesting
Kovarians og korrelasjon
Regresjonsanalyse introduksjon
Statistisk analyse med Excel

Pensumlitteratur

- Egne notater/kompendium
- Løvås G., 2004, *Statistikk - for universiteter og høyskoler*, Universitetsforlaget, 2005

VIRKSOMHETSSTYRING (CORPORATE GOVERNANCE)

Fagansvarlige:	Anders Berg Olsen
Forelesere:	Anders Berg Olsen
Studiepoeng:	7,5 – Valgfag 3. studieår
Semester:	Vår
Kurskode:	BØA3055 A

Mål

Studenter som tar dette kurset skal oppnå innsikt i krav til moderne virksomhetsstyring, herunder oversikt over regelverk og normer for eierstyring og selskapsledelse, og rammeverk for helhetlig risikostyring (Enterprise Risk Management). Studentene må tilegne seg forståelse for hvordan ansvar og roller i ulike typer virksomhet kan organiseres og ivaretas for å oppnå en betryggende og velfungerende styring og kontroll med virksomheten. Videre skal studentenes evne til å identifisere svakheter og ulemper med ulike styringskonsepter og modeller oppøves. Etikkspørsmål har en sentral rolle i faget, og synliggjøres særlig i behandlingen av kontrollmiljøet i COSO ERM, men også i forbindelse med styreansvar, og i forbindelse med emnet økonomisk kriminalitet.

Forkunnskaper

Kurset forutsetter grunnleggende kjennskap til fagområdene organisasjon og ledelse, rettslære, finansregnskap og økonomistyring.

Undervisningsform

Forelesninger, case / gruppediskusjoner, og selvstudium.

Evalueringsform

Individuell skriftlig eksamen på 4 timer. Bokstavkarakter.
Hjelpemidler: Norsk lovsamling, forskrifter, og kalkulator.

Emneoversikt

Corporate governance , risikostyring og intern kontroll - oversikt
Teorigrunnlag: Agentteori, transaksjonskostnadsteori og interessent-teori
Aktører, roller og ansvar i virksomhetsstyringen, med hovedvekt på styret
Regulering og standarder for eierstyring og selskapsledelse i Norge og internasjonalt

Helhetlig risikostyring

Forebygging og avdekking økonomisk kriminalitet

Virksomhetsstyringens kvalitet og konsekvenser for selskapsvurderinger og avkastningskrav

Pensumlitteratur

Solomon J: *Corporate Governance and Accountability*, (unntatt kap. 8.), Wiley 2007

COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) / NIRF (Norges Interne Revisorers Forening) : *Helhetlig risikostyring - et integrert rammeverk - Sammendrag – Rammeverk* (COSO ERM) (hefte nr 1), NIRF 2005 (Kan kjøpes via www.nirf.org)

Norsk Utvalg for Eierstyring og Selskapsledelse (NUES): *Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse* (Siste utgave kan lastes ned fra www.nues.no)

Olsen A. B.: *Økonomisk kriminalitet – forebygging, avdekking og gransking*, Universitetsforlaget 2007 - utvalgte kapitler

Kjølaas C. og Olsen A.B.: *Styrearbeid og styreansvar – en oversikt til bruk i undervisning*, TØH-notat 2007 (Tilgjengelig via itslearning).

Friedman, 1970: The Social Responsibility of Business is to Increase its Profits, Kronikk i *The New York Times Magazine*, 13.09.1970

Utdelte artikler, oppgaver og annet materiale. Sentrale lovbestemmelser og utvalgte forskrifter. Det tas forbehold om endringer.

Anbefalt litteratur

OECD (2004): *OECD Principles of Corporate Governance*. [Kan lastes ned fra <http://www.oecd.org/dataoecd/32/18/31557724.pdf>]

COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) / NIRF (Norges Interne Revisorers Forening) : *Helhetlig risikostyring - et integrert rammeverk – Teknikker og verktøy* (COSO ERM) (hefte nr 2), NIRF 2005 (Kan kjøpes via www.nirf.org)

SSØ: *Risikostyring i staten - håndtering av risiko i mål- og resultatstyringen*, SSØ Metodedokument, siste versjon (Kan lastes ned fra www.sfso.no)

Reglement for økonomistyring i staten og Bestemmelser om økonomistyring i staten Fastsatt 12. desember 2003, med endringer, senest 14. november 2006. [Kan lastes ned fra www.sfso.no]

Basle Committee on Banking Supervision (1998). *Framework for internal control systems in banking organisations*. [Kan lastes ned fra <http://www.bis.org/publ/bcbs40.pdf>]

Basel Committee on Banking Supervision: *Enhancing corporate governance for banking organisations*, Bank for International Settlements, February 2006

Johnson & Scholes (2005). Kapittel 4 – Expectations and Purposes i følgende bok: *Exploring Corporate strategy*, Prentice Hall, 2005 [Også pensum i faget Foretaksstrategi.]

WELFARE ECONOMICS

Course coordinator:	Harry Arne Solberg
Lecturer:	Harry Arne Solberg
Credits:	7.5 - elective 3. year students
Semester:	Spring
Code:	SMØ2020 A

The course is taught entirely in English. The course is open for Norwegian students and exchange students.

Objective

This course provides knowledge about the welfare economic consequences from economic activities, such as the production and consumption of goods and services. It also deals with the interaction between the public- and private sector. It analyses the role of the public sector in a mixed economy, with special attention on the job of adjusting for market failures.

Tuition

Lectures

Assessment

Individual written examination of 4 hours

Assisting material: Calculator and dictionary

Contents

Welfare economic theory

Market failures

Cost- benefit analysis

The economics of the public sector

Environmental economics

Pensumlitteratur

Pindyck, Robert S. (2005). *Microeconomics* / Robert S. Pindyck, Daniel L. Rubinfeld. - 5th ed. – Upper Saddle River, N.J. : Prentice Hall.

Stiglitz, Joseph. (2000). *Economics of the Public Sector*. Latest edition. W.W. Norton & company. New York

Articles

ÅRSREGNSKAP I

Fagansvarlig:	Knut Eriksen
Foreleser:	Knut Eriksen
Studiepoeng:	7,5 - Obligatorisk REV (2.året), valgfag for 2. og 3. studieår
Semester:	Vår
Kurskode:	BØA2033 A

Mål

Kurset skal gi kunnskaper om utarbeidelse av det lovbestemte årsregnskapet i samsvar med norsk regnskapslovgivning og norske regnskapsstandarder. Det legges hovedvekt på reglene om årsregnskap og god regnskapsskikk for små foretak.

Forkunnskaper

Kurset bygger på fagene BØA 1001 Bedriftsøkonomi med driftsregnskap og BØA 1002 Finansregnskap eller tilsvarende

Undervisningsform

Forelesninger, øvinger.

Evalueringsform

Individuell skriftlig eksamen på 4 timer.

Hjelpemidler: Lovsamling, regnskapsstandarder, Revisors håndbok, godkjent kalkulator

Studiepoengsreduksjon: På grunn av faglig overlapping vil man få 2,5 studiepoeng reduksjon i BØA2032 Årsregnskap I ved bestått eksamen i REV3025 Årsregnskap revisjon.

Emneoversikt

Grunnleggende regnskapsprinsipper

Utarbeidelse av årsregnskapet inklusive verdivurdering av ulike typer regnskapsposter i samsvar med lov og god regnskapskikk/norske regnskapsstandarder.

Finansregnskap/skatteregnskap

Kontantstrømoppstillinger

Konsernregnskap

Pensumlitteratur

Tellefsen, J. T./Langli, J. C.: *Årsregnskapet*, 8. utgave 2005 - Gyldendal Akademiske.

Kristoffersen, Trond: *Årsregnskapet del 2 – Periodisering, vurdering og analyse - oppgaver og løsninger*. 2. utgave. Fagbokforlaget 2007.

Regnskapsstandarder fra Norsk Regnskapsstiftelse (oppgis på forelesning)

RL – Lov av 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap (Regnskapsloven)

Anbefalt støttelitteratur

Huneide, Jens-Erik m.fl.: *Årsregnskapet i teori og praksis*, siste utgave - Gyldendal Akademiske.

ÅRSREGNSKAP II

Fagansvarlig:	Trond Kristoffersen
Foreleser:	Trond Kristoffersen
Studiepoeng	7,5 - Obligatorisk REV, valgfag 2. og 3. studieår
Semester:	Høst
Kurskode:	BØA3041 A

Mål

Kurset er et videregående kurs i årsregnskap. I kurset legges hovedvekt på sentrale måleproblemene i et årsregnskap utarbeidet etter norske og internasjonale regnskapsstandarder (IFRS).

Forkunnskaper

Kurset bygger på BØA1002 Finansregnskap og BØA2033 Årsregnskap I.

Undervisningsform

Forelesninger, oppgavegjennomgang i grupper og selvstudier.

Evalueringsform

Individuell skriftlig eksamen på 4 timer.

Hjelpemidler: Godkjent kalkulator, særtrykk av lover, lovsamling.

Studiepoengsreduksjon: På grunn av faglig overlapping vil man få 2,5 studiepoeng reduksjon i BØA2041 Årsregnskap II ved bestått eksamen i REV3025 Årsregnskap revisjon.

Emneoversikt

Grunnleggende forutsetninger og regnskapsprinsipper i det tradisjonelle finansregnskapet
Introduksjon til internasjonale regnskapsstandarder (IFRS)

- Konseptuelt rammeverk for regnskap
- Verdsettelse av eiendeler og gjeld
- Regnskapsføring av inntekter og kostnader

Forholdet mellom regnskap og skatt

Konsernregnskap

Regnskap under prisstigning ("inflasjonsjustert regnskap")

Pensumlitteratur

Kristoffersen, Trond: *Regnskapsteori. Med introduksjon til internasjonale regnskapsstandarder*. Foreløpig utgave 2007.

Kristoffersen, Trond: *Årsregnskapet del 2. Periodisering, vurdering og analyse - oppgaver og løsninger*. Fagbokforlaget. 2. utgave 2007.

IFRS PÅ NORSK. Forskrifter om internasjonale regnskapsstandarder. Den norske Revisorforening (siste utgave).

Lovregler og norske regnskapsstandarder gjengitt i Revisors Håndbok utgitt av Den norske Revisorforening. (siste utgave)

Utdelt materiale.

Anbefalt støttelitteratur

Johnsen, Atle; Erlend Kval. *Regnskapsloven: kommentarer til lov av 17. juli 1998 nr 56 om årsregnskap m.v.* - Oslo: Cappelen akademisk forlag, 1999.

Kvifte, Steinar Sars: *Konseptuelle rammeverk for regnskap*. Den norske Revisorforening 2004.

Tellefsen, J. T./Langli, J. C.: *Årsregnskapet*, 8 utgave 2005 - Gyldendal Akademiske.

ÅRSREGNSKAP - REVISJON

Foreleser:	Magne Aasheim m/flere
Studiepoeng:	15 - Obligatorisk REV
Semester:	Vår
Kurskode:	REV3025 A

Mål

Kurset skal gi kunnskap om og forståelse for de regler som legges til grunn ved vurdering og utarbeidelse av årsregnskap samt styrets årsberetning i privat virksomhet. Kurset skal forberede studentene til revisoreksamen i årsregnskap.

Forkunnskaper

Kurset bygger på BØA1002 Finansregnskap, BØA2032 Årsregnskap og BØA3040 Konsern og regnskapsteori eller tilsvarende.

Undervisningsform

Plenumsforelesninger og oppgaveløsninger i grupper.

Evalueringsform

Individuell skriftlig eksamen på 6 timer.

Obligatorisk innleveringsoppgave med krav om ”Bestått”. Innleveringsfrist medio mars, individuell eller grupper på maks to personer.

Hjelpemidler: I henhold til hjelpemiddelliste som utleveres i høstsemesteret.

Emneoversikt

Grunnleggende regnskapsprinsipper

International Financial Reporting Standards (IFRS)

Anbefalinger til god regnskapsskikk/regnskapsstandarder

Vurdere, verdsette, klassifisere og presentere alle typer regnskapsposter

Kjenne til og beherske valgmuligheter for små foretak

Foretaksintegrasjon – konsernregnskap

Utrede, drøfte og løse teoretiske problemstillinger innen regnskapsfaget

Kjenne til formelle prosedyrer og tidsfrister ved utarbeidelse av årsregnskaper mv.

Pensumlitteratur

Huneide, Pedersen, Schwencke, Sørensen: *Årsregnskapet i teori og praksis*. (utgis årlig i januar) Ad Notam Gyldendal.

Johnsen, Kvaal: Regnskapsloven, kommentarer til lov av 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap mv Cappelen Akademiske Forlag

Lovregler og regnskapsstandarder gjengitt i Dnr *Revisors Håndbok* (utgis årlig i januar).

Utdelt materiale / artikler innenfor emnet regnskap.

Fladstad, Sars Kvifte, Tofteland: *Årsregnskap og god regnskapsskikk. Oppgaver og løsningsforslag*. Den norske Revisorforening